

НИКОЛАЙ РАЙНОВЪ

КНЯЗЪ И ЧУМА

ПРИКАЗКА ЗА ДЕЦА

ВТОРА ЧАСТЪ

СОФИЯ, ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА, 1931.

БИБЛИОТЕКА ЗА МАЛКИТЪ

№ 36

ИЗДАВА

МИНИСТЕРСТВОТО НА НАРОДНОТО ПРОСВЕЩЕНИЕ

ФОНДЪ „ЛИТЕРАТУРНИ ИЗДАНИЯ“

Корицата и рисункитѣ сж отъ художника
НИКОЛАЙ РАЙНОВЪ

37. ЗА ПЪСТРОТО ОХЛЮВЧЕ

Князътъ изпадалъ отъ чудо въ чудо.

Току що си излѣзло джуджето, ето че въ стаята се разнесълъ, откъмъ кулата на потона, силенъ шумъ — сякашъ прииждатъ бурни вълни. Въ сжщия мигъ стаята се изпълнила съ дребни чудновати сжщества — голи човѣчета съ люспеста кожа, като на риба, съ ципа между прѣститѣ, съ дълга лигава опашка — като на попова лъжичка — и съ голѣми, ококорени очи, сжщо като на жаба. Тѣ всички закрѣкали весело и почнали да подскачатъ около княза, който не можелъ да разбере, защо му се радватъ.

— Навѣрно, — помислилъ си той, — тия рибобразни дяволчета си мислятъ, че съмъ вече избранъ за замѣстникъ на Великия Дяволъ. Весело би било, ако всичкитѣ ми подданници бѣха все такива.

Въ това време, обаче, шумътъ се усилилъ — като че ли водата влѣче и обръща огромни камъни. Докле князътъ се опомни, като вихъръ влетѣлъ по отвесния пробивъ въ стаята Великиятъ Духъ на Водата.

Той подалъ на момъка костения мечъ, като му поблагодарилъ отъ все сърдце и му казалъ, че никога не ще забрави голѣмата услуга.

— Ти спаси, — рекълъ той, — цѣлото ми царство, което щѣха да завладѣятъ мои врагове, ако не бѣхъ отишълъ на време. Моето желание да ти се отблагодаря е много голѣмо, но за сега ти нѣмашъ нужда отъ мене. Все пакъ, ще ти дамъ за споменъ едно малко охлювче — толкова малко, че можешъ да го скриешъ подъ езика си. Вземи го и го сложи

още сега въ устата си, защото — да ти кажа право — никой не знае, що го очаква. Ако стане нужда да ти потрѣбвамъ, извади го и духни въ него — азъ ще дойда на часа при тебе.

И той подалъ на момъка дребно, шарено охлювче. Не живо, разбира се, а само черупка. То било малко колкото зърно отъ леща и много хубаво изписано. По него били изобразени въ много умалень видъ всички морски чудовища, които служатъ на Великия Духъ на Водата. Магьосната сила на това охлювче била такава, че — като духне човѣкъ въ него — притичали му се на помощъ всички изписани чудовища, а и самиятъ Великъ Духъ на Водата идвалъ да го защити или да му помогне.

Князътъ се много зарадвалъ на тоя подаръкъ и — за да го не изгуби — сложилъ си го подъ езика. Нему се искало да разпита Великия Духъ на Водата, вѣрно ли е онова, що му билъ съобщилъ черниятъ робъ; искалъ да го запита и за много други нѣща — за онова, що видѣлъ въ подземнитѣ стаи, за намѣренията на царицата-чума, за нрава на дъщеря ѳ; но той все не забривалъ обета си да мълчи.

Види се, че Великиятъ Духъ на Водата разбралъ всичко това. Той погледналъ проникателно княза и му рекълъ:

— Много нѣща има да ти съобща, но нѣкои е още рано да узнаешъ, а други е по-добре никога да не узнавашъ. Което мога да ти кажа сега, ще ти го кажа. Слушай внимателно!

38. ЗА ТАЙНАТА НА ПОДЗЕМНИТѢ СТАИ ВЪ ДВОРЕЦА НА ЧУМАТА

Великиятъ Духъ на Водата почналъ тъй:

„Азъ те видѣхъ, когато слѣзе на два пжти въ подземиеото,“ — и той посочилъ пода подъ леглото, кждето не личело, че има отворъ — толкова добре се затварялъ капакътъ.

„Ти не видѣ всичко, що има тамъ, но азъ ще ти обясня онова, което си успѣлъ да видишь. Освенъ дветѣ стаи, въ които можа да надникнешъ, има още две. Тия четири стаи сж голѣми килии въ затвора на чумата. Има и други — малки килии, много на брой, въ всѣка отъ които лежи само по единъ затворникъ; но за тѣхъ не е позволено да се разказва.

„Въ първата килия, която видѣ, чумата е затворила Духа на Братството, който е най-голѣмиятъ врагъ на всички злини. Едно време, когато той бѣше свободенъ и живѣеше между хората, тѣ се обичаха и работѣха братски, помагаха си единъ на другъ. Тѣ бѣха щастливи. Но чумата и Великиятъ Дяволъ успѣха да хванатъ Духа на Братството, преобразиха го на крилатъ козелъ и го затвориха въ тази килия. Тѣ запалиха сто и двадесетъ огнени стълпа, които горятъ и не изгарятъ, защото въоръжени стражи се постоянно смѣняватъ — да подклаждатъ огъня и да пазятъ затворника. Въ ония страшни пламъци човѣкъ би изгорѣлъ веднага, но Духътъ на Братството е безсмъртенъ — нему тѣ не могатъ стори нищо. Той е гордъ и, макаръ че каменнитѣ плочи го парятъ, та трѣбва постоянно да подскача, отъ устата му никой не е чулъ до сега викъ; той се не само не оплаква отъ мжкитѣ, ами се дори преструва, че му е драго, та подскача тѣй — като че ли танцува.

„Стига ти да знаешъ това за първата килия. А за втората, която сжщо видѣ, ето що мога да ти кажа. Надъ чумата, надъ всички подземни духове, па и надъ духоветѣ на Водата, Огъня, Въздуха и Земята, царува единъ много силенъ духъ — Великиятъ Дяволъ. Преди години той се скаралъ съ нѣкакъвъ старъ магьосникъ, който му билъ направилъ много голѣма услуга.

„Ще ти кажа — и каква била услугата, и защо се скарали тѣ. Великиятъ Дяволъ се избира да управлява подземното царство сто години. Но той може

да бжде сваленъ отъ престола, ако духоветъ, които управлява, сж недоволни отъ него. На тоя престолъ може да седне дори и нѣкой опитенъ магьосникъ, ако е получилъ отъ Великия Дяволъ безсмъртие, сиречь — ако е добилъ сила, която крепи тѣлото му и го пази отъ умиралка. Такъвъ човѣкъ го не хваща никаква болестъ и никой не може не само да го убие, но дори и да го нарани; той се не бои ни отъ отрова, ни отъ оръжие, ни отъ пожаръ, ни отъ корабкрушение.

„Такава сила искалъ да получи оня магьосникъ. Той правилъ голѣми услуги на тогавашния Великъ Дяволъ — а Великъ Дяволъ тогава билъ мжжътъ на чумата — съ надежда, че оня ще го направи безсмъртенъ. Но Великиятъ Дяволъ се боелъ, че — ако му даде такава сила — магьосникътъ (който се показвалъ много хитъръ) ще го лиши отъ власть и ще му земе мѣстото. Като видѣлъ, че услугитѣ му отиватъ на вѣтъра, магьосникътъ намислилъ нѣщо друго — много по-сигурно.

„Той се наговорилъ съ Великия Духъ на Омразата да разбунтуватъ всички духове, бѣсове и магьосници противъ Великия Дяволъ и да го свалятъ. Спогодбата имъ била такава, че Великиятъ Духъ на Омразата ще бжде избранъ за Великъ Дяволъ, а магьосникътъ ще получи за своята помощъ безсмъртие. Уговорено било, обаче, и това, че магьосникътъ не ще се домогва до върховната власть надъ подземното царство цѣли сто години, докле управлява новиятъ Великъ Дяволъ.“

39. ЗА СВАДАТА МЕЖДУ СТАРИЯ МАГЬОСНИКЪ И ВЕЛИКИЯ ДЯВОЛЪ

„Всичко било нагласено,“ — продължилъ Великиятъ Духъ на Водата, — „и повечето отъ уговореното се сбжднало. Магьосникътъ и Великиятъ Духъ

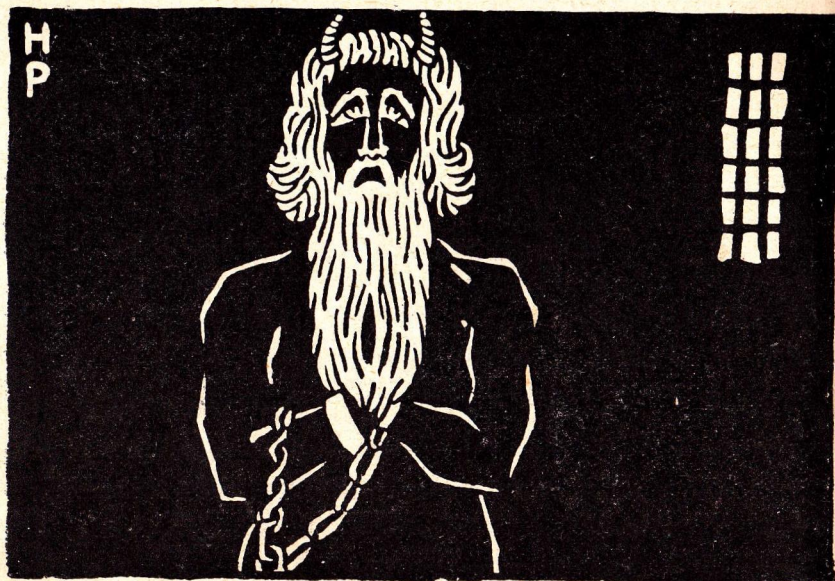
на Омразата почнали да прѣчатъ на Великия Дяволъ. Той претърпѣлъ редица несполуки. Освенъ това, тѣ насѣскали тайно срещу него всички негови подчинени, а заповѣдитѣ му се не изпълнявали както трѣбва. Магьосникътъ се сдружилъ на земята съ единъ постникъ — праведенъ мжжъ — и го каралъ по три пѣти презъ нощта да чете въ църква молитвитѣ на свети Василия Велики, които сж най-страшното проклятие за всички дяволи, особно — за Великия Дяволъ. Кждето и да се намиралъ въ това време царътъ на злитѣ духове, каквото и да правѣлъ, — щомъ постникътъ зачете ония молитви, люти болки го пронизвали, той падалъ на гърба си, тръшкалъ се като ужиленъ, пищѣлъ, надавалъ грозни викове, биелъ и риталъ всѣкиго, който се доближи до него.

„Всички бѣсове виждали това и много отъ тѣхъ ядѣли плесници и ритници, колчемъ поискатъ да помогнатъ на господаря си. Тѣ го намразили. А магьосникътъ и Великиятъ Духъ на Омразата, които били нагласили всичко това, прѣснали въ подземното царство мълва, че Великиятъ Дяволъ си е изгубилъ ума. Разбира се, лудъ не можело да седи на престола — и колкото чумата и нейнитѣ приятели да настоявали, че господарътъ на духоветѣ си е съ ума, никой не искалъ да повѣрва.

„Една нощъ всички министри и главни сановници на подземното царство се събрали и решили да свалятъ отъ власть мжжа на чумата и да го заключатъ въ една килия на придворния затворъ. На негово мѣсто тѣ избрали Великия Духъ на Омразата. Бившия Великъ Дяволъ тѣ оковали въ вериги и хвърлили въ една тѣсна килия, чийто ключъ взелъ новиятъ Великъ Дяволъ.

„Отъ всички се радвалъ най-много магьосникътъ. Щомъ Великиятъ Духъ на Омразата заелъ престола, той му напомнилъ, че е обещалъ да го направи

безсмъртенъ. Царьтъ на духоветъ казалъ, че ще направи това, когато му дойде времето: още било рано. Магьосникътъ настоявалъ — да си изпълни

веднага обещанието, но Великиятъ Дяволъ му заповѣдалъ да напусне двореца и да го не безпокои вече съ напомнования.

„Магьосникътъ видѣлъ, че сж го втори пжть измамили, и си отишълъ, като се заканилъ на Великия Дяволъ. Тая закана не била само отъ уста. Когато се върналъ въ кулата си, магьосникътъ помолилъ инока да му даде частица отъ светото причастие — тя му трѣбвала, за да направи магия, та да превърне господаря на бѣсоветъ въ брѣмбаръ. Но постникътъ смѣталъ за много голѣмъ грѣхъ това нѣщо: той не далъ на магьосника и да издума. Тогава оня почналъ да учи дъщеря си на магии Когато тръгнала веднѣжъ да се причастява, той ѝ поржчалъ да не гълта причастието, а да го подържи въ устата си, па сетне скришомъ да го изплюе въ кърпичката си и да му го отнесе.

40. ЗА ГОДЕЖА МЕЖДУ МЛАДАТА МАГЬОСНИЦА И ВЕЛИКИЯ ДЯВОЛЪ

„Магьосникътъ,“ — продължилъ Великиятъ Духъ на Водата, — „взелъ частицата отъ светото причастие и приготвилъ съ нея тѣсто, като примѣсилъ прахъ отъ черенъ мерджанъ, червенъ кехлибаръ, ечемичено брашно и кръвь отъ прилепъ. Всичко това той замѣсилъ на топка, и когато изсъхнала, счукалъ я на прахъ.

„Великиятъ Дяволъ, комуто всички духове съобщаватъ, кжде що става, се научилъ скоро за това. Той изпратилъ нѣколцина отъ най-довѣренитѣ си служители да намѣрятъ единъ прочутъ магьосникъ арабинъ и да му го доведатъ въ двореца. Арабинътъ дошълъ съ голѣма радостъ: за него била висока честь, че самъ господарътъ на бѣсоветѣ го кани въ своитѣ чертози.

„Когато магьосникътъ пристигналъ, Великиятъ Дяволъ наредилъ да го посрещнатъ като скжпъ гостенинъ. Дали му угощение и голѣми подаръци. Накрай царътъ на злитѣ духове му поржчалъ да отиде въ оная земя, дето живѣлъ магьосникътъ, и да се сприятели съ дъщеря му, да ѝ съобщи нѣкои магични тайни и да я отведе два-три пжти на дяволското сборище. За награда обещалъ да отнеме престола отъ арабския халифъ и да го даде нему.

„Арабинътъ се съгласилъ, разбира се. Щомъ се върналъ въ царството, дето живѣлъ, почналъ да се стѣга за далеченъ пжтъ. А въ това време Великиятъ Дяволъ пращалъ всѣка нощъ своитѣ духове да надумватъ халифа да прати магьосника въ далечното царство. Халифътъ сънувалъ чудни сънища. При него идвали мждреци да му говорятъ, че трѣбва да склучи миръ съ еди кой си царъ и че тая ра-

бота ще свърши най-добре прочутиятъ магьосникъ. Понеже тоя сънь се повтарялъ всѣка нощъ, халифътъ решилъ да послуша мждрецитъ.

„Той повикалъ магьосника и му поржчалъ да замине за онова царство, като неговъ посланникъ, и да свърже съ царя съюзъ. Магьосникътъ отишълъ, свършилъ каквото трѣбвало, срещналъ се и съ момата, водилъ я нѣколко пжти на дяволското сборище, па се върналъ при халифа. Тоя пжтъ Великиятъ Дяволъ не излъгалъ. Халифътъ билъ бездетенъ. Царътъ на бѣсоветъ пратилъ Духа на Лудостъта да му размжти ума. Царътъ полудѣлъ и магьосникътъ билъ избранъ на негово мѣсто.

„А Великиятъ Дяволъ почналъ да се срѣща често съ момата. Той се дори сгодилъ за нея. Тя го много обичала и се радвала, че ще стане царица на подземното царство. Тѣй поне ѝ говорѣлъ годеникътъ ѝ, който ѝ казвалъ, че — ако успѣе да направи едно нѣщо — той не само ще се ожени за нея, ами и ще отнеме на чумата престола, за да го вземе тя. Великиятъ Дяволъ и чумата сж най-високитъ голѣмци въ подземното царство; момата знаела това и на драго сърдце се съгласила да изпълни поржката на годеника си.“

41. ЗА ОТМЪЩЕНИЕТО НА СТАРИЯ МАГЬОСНИКЪ

„Какво било това, което трѣбвало да направи момата? То било много просто, но и много мжчно нѣщо. Трѣбвало да открадне отъ баща си она вълшебенъ прахъ и да го изгори. Ако се изгорѣлъ прахътъ, Великиятъ Дявомъ можелъ вече спокойно да управлява, защото знаелъ, че втори пжтъ врагътъ му не ще смогне да направи токова тѣсто: инокътъ узналъ, че той е подучилъ дъщеря си да изплное причастието и да му го отнесе; той се оплакалъ на

царя, а царътъ повикалъ магьосника, скаралъ му се и му забранилъ — подъ страхъ отъ смъртно наказание — да се занимава за напредъ съ каквато и да е магична работа.

„Но да се открадне прахътъ било много мжчно, дори невъзможно. Магьосникътъ го носѣлъ все съ себе си въ малка кожена кесия. Веднъжъ, когато спѣлъ, дъщеря му влѣзла и почнала полека да му бърка въ дрехитѣ, за да вземе кесията. Но бащата се събудилъ, скочилъ и — като разбралъ, що е намислила дъщеря му, — ударилъ ѝ два силни плесника, па я изпждилъ.

„Тя разказала това на годеника си. Великиятъ Дяволъ я утешилъ, че не бива да губи надежда: той щѣлъ да ѝ помогне. Единъ день тѣ се наговорили да се срещнатъ въ стаята на момата, следъ пладне, когато магьосникътъ ималъ обичай да си поспива. Великиятъ Дяволъ обещалъ съ нѣкакво особно срѣдство да направи съня на стареца толкова дълбокъ, че той да не усѣти, когато дъщеря му ще влѣзе и ще открадне праха.

„Ти може да запиташъ, защо самъ Великиятъ Дяволъ се не заеме да го открадне, или защо не накара нѣкой свой прислужникъ да стори това. Тамъ е работата, че въ праха имало частица отъ светото причастие, а до такъвъ прахъ никой отъ злитѣ духове не може да се приближи.

„Но тѣй се случило, че въ тоя день старецътъ не заспалъ, ами — като се научилъ (кое знай какъ) — че Великиятъ Дяволъ ще отиде въ стаята на дъщеря му, причакалъ го въ кулата. Съ нѣкакви тайни и свещени знаци той успѣлъ да го затвори въ стаята и съ силата на праха накаралъ духа му да напусне своето тѣло и да влѣзе въ трупа на единъ бръмбаръ.

„Тѣй си отмъстилъ стариятъ магьосникъ.“

42. ЗА ТАЙНАТА НА ВТОРАТА КИЛИЯ ВЪ ПОДЗЕМНИЯ ЗАТВОРЪ НА ЧУМАТА

„Но тогава,“ — продължилъ Великиятъ Духъ на Водата, — „между стареца и дъщеря му се дигнала буйна свада. Магьосникътъ искалъ да грабне трупа на Великия Дяволъ и да го изгори, ала момата се изправила надъ тълото на годеника си и не давала на баща си да се доближи до него: заплашвала го, че ще го убие, ако пристъпи само една крачка. Магьосникътъ разбралъ, че дъщеря му се е озвѣрила срещу него, прокледъ я и си отишълъ.

„А тя още сжщата нощъ срещнала арабина-магьосникъ на едно бѣсовско сборище и съ негова помощъ успѣла да пренесе трупа на годеника си въ една отъ подземнитѣ стаи на тоя дворецъ. Ти видѣ и тази килия, дето трупътъ му лежи още. Около него денемъ и нощемъ бдятъ моми — да не би нѣкой да влѣзе и да го грабне. Нощемъ идва и самата годеница на Великия Дяволъ; тя кара момитѣ да свирятъ, пѣятъ и танцуватъ около трупа, или да оплакватъ годеника ъ. Привлѣченъ отъ тия пѣсни и оплаквания, духътъ на Великия Дяволъ идва за малко и оживява тълото, но туй трае само единъ-два мига; веднага той се връща въ тълото на бръмбара, на кждето го тегли силата на магията.

„Утре вечеръ ще трѣбва да се избира замѣстникъ на Великия Дяволъ. Държавниятъ съветъ на подземното царство реши — твоята сватба съ княгинята да стане още тая вечеръ. Самата царица настоява да се побърза. Тя има намѣрение, доколкото разбрахъ, да предложи тебе за замѣстникъ на Великия Дяволъ. Съветътъ може да се съгласи съ нея и да те избере, но — ако стане това — ти не ще царувашъ честито надъ подземното царство.“

„Нашата сегашна царица — чумата, която замѣства временно Великия Дяволъ, — знае, че ти не си

безсмъртенъ. Споредъ нашитѣ закони, престола на Великия Дяволъ може да заеме само безсмъртенъ. Чумата има намѣрение, когато избератъ тебе, да освободи мжжа си отъ затвора, а трупа на Великия Дяволъ да изгори. Тогава ще те принудятъ да отстъпишъ престола на бившия Великъ Дяволъ; ако княгинята настои предъ баща си, той — като поеме отново властта надъ злитѣ духове — може да те направи безсмъртенъ.

„Но кой що мисли да прави, не мога да предвидя. Въ тоя дворець те очакватъ голѣми изненади. Ако си смѣлъ и ако си решилъ да станешъ господарь на подземното царство, азъ ще ти помогна да успѣшъ.

„Това бѣхъ длъженъ да ти кажа — отъ благодарность за услугата.“

43. ЗА НАРУШЕНИЕТО НА ОБЕТА, ЗА МЪРТВАТА ГОРА И ЗА НОВИТѢ ПРЕМЕЖДИ НА КНЯЗА

Великиятъ Духъ на Водата млъкналь. Князътъ научилъ много отъ неговия разказъ, но най-важното не можаль да научи: какъ е баща му и що става въ тѣхното царство.

Когато видѣль, че Великиятъ Духъ на Водата се готви да си отиде, той не можаль да се сдържи, отворилъ уста и го запиталь, живъ и здравъ ли е баща му.

Но веднага, щомъ продумаль, станало нѣщо страшно. Цѣлиятъ дворець се разклатилъ отъ основа. Чуль се ужасенъ грѣмъ — сякашъ свѣтътъ се срутва. Силна вихрушка се извила, грабнала княза и го понесла на нѣкжде.

Момъкътъ се разтреперилъ отъ страхъ. Той не можель да се опомни. Усѣтилъ, че нѣкаква чужда сила му затваря очитѣ. После почувствуваль въ

сърдцето си отчаяние. Махалъ ржце, силѣлъ се да си отвори очитѣ, но не можелъ. Черна мрачина го погълнала, той полетѣлъ надъ студена пропастъ, въ която съскали змии, хвърчели чудовища и ревлѣли кървожадни звѣрове.

Следъ това изгубилъ свѣсть — нищо вече не чувалъ и не виждалъ.

Когато се опомнилъ и отворилъ очитѣ си, момъкътъ видѣлъ, че лежи на студенъ камъкъ, въ една мъртва гора. Нѣмало никого наоколо му. Небето било костено, въздухътъ — стъкленъ. Черни, вкаменени дървета стърчели наоколо. Въ тая гора не течели потоци. Нѣмало ни единъ изворъ. Дори по листата на дървесата не блѣщѣли капки роса — като че ли всичко е отъ камъкъ, вжгленъ и желѣзо.

Такава скръбна гора князътъ не можелъ и да си помисли, че има нѣкъде. Той се озърталъ наоколо — дано види нѣщо живо, но усилията му

отишли напраздно. Изправилъ се. Цѣлата му снага го болѣла — сякашъ е падналъ отъ високо на плоския камъкъ.

Тръгналъ изъ гората — на кждето му видятъ очитѣ. Като навлѣзълъ между чернитѣ дървета, около него почнали да прелитатъ нѣкакви едри птици, съ косми вмѣсто пера, като прилепи. Тѣ летѣли глухо: отъ летежа имъ въздухътъ ставалъ студень.

Колкото навлизалъ по-навжтре въ гората, толкова по-тъмно ставало. По едно време притъмнѣло тѣй много, че се не виждало вече нищо. Князътъ се изгубилъ. Напраздно дирѣлъ той пжтъ — да излѣзе изъ страшната гора.

На едно мѣсто седналъ да си почине. Дълго седѣлъ, но умората му не минавала. Погледналъ се: облѣченъ билъ въ парцаливи дрехи, като ония про-

сеци, които виждалъ по пжтищата. Нѣмало ни костения му мечъ, ни бронята съ черната перуника на рамото. Ужасень студъ усѣщалъ, цѣлото му тѣло

треперѣло, зжбитѣ му тракали. Паметѣта му била мъртва; той си не спомнялъ, що е станало преди това, кжде е билъ, що е направилъ и какъ се е озовалъ въ тая тъмна и ледна гора.

По едно време пакъ станалъ и тръгналъ презъ гората. Тогава забележилъ между дървесата пжтека и се запжтилъ по нея. Презъ много стръмни мѣста трѣбвало да мине, сума канари трѣбвало да обходи, докле излѣзе изъ черната гора. Най-после се възйелъ на единъ връхъ, отдето се виждало голѣмо замръзнало езеро.

Князѣтъ се спусналъ по пжтеката и седналъ да си почине на брѣга на мъртвото езеро. Показала се месечината — като огроменъ кржгъ. Студената й свѣтлина озарила замрълитѣ талази на езерото и плоскитѣ скали край брѣга му.

Както гледалъ разсѣяно наоколо си, князѣтъ забележилъ на една голѣма скала надписъ. Буквитѣ били издълбани. Лжчитѣ на месеца падали върху тѣхъ и надписѣтъ се четѣлъ лесно.

44. ЗА ЛАБИРИНТА НА ОТМЪЩЕНИЕТО

Князѣтъ прочелъ надписа. На скалата пишело:

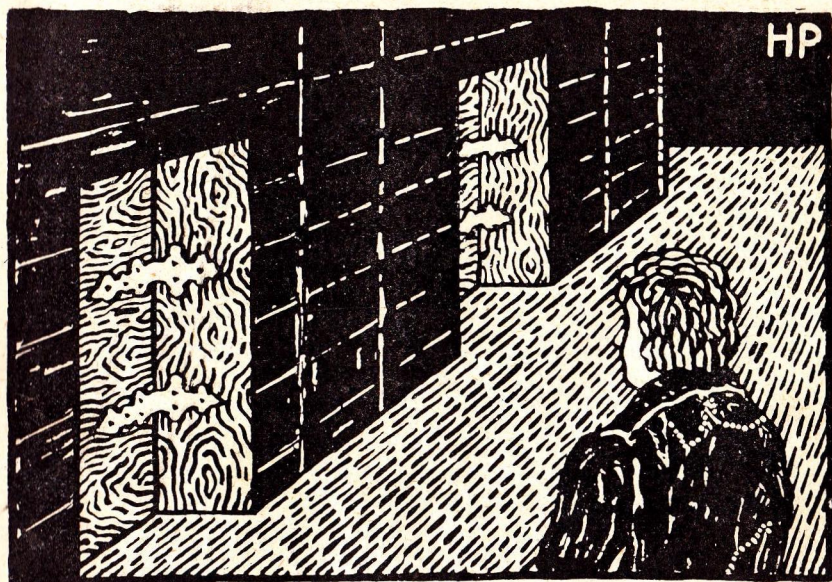
„Нещастниче, азъ ти нося спасение. Въ моитѣ стаи и проходи живѣятъ онѣзи, които сж престжпили своята клетва. Тѣ идватъ тукъ, за да изкупятъ или съ подвигъ, или съ умиралка своята грѣшка. Отчаяни царици или сгрѣшили царе минаватъ боси по моитѣ подземия, защото сж забравили гласа на клетвата си. Ако искашъ да изкупишъ своята грѣшка, кажи си името и влѣзъ, безъ да се боишъ“.

Момѣкѣтъ трѣбвало да прочете нѣколко пжти тоя надписъ, за да го разбере: толкова билъ ослабналъ умѣтъ му. Подъ голѣмата скала съ надписа се виждала една дупка — колкото да пропълзи чо-

вѣкъ и да се промъкне презъ нея. Отвжде билъ лабиринтътъ отъ заплетени стаи и коридори, за които се говорѣло въ надписа.

Князътъ решилъ да влѣзе. Той прочелъ още веднъжъ думитѣ и си казалъ съ високъ гласъ името. Предъ входната дупка на канарата избухналъ голѣмъ пламъкъ и освѣтилъ единъ широкъ проходъ навжтре. Момъкътъ се пхналъ и влѣзълъ въ лабиринта.

Проходътъ водѣлъ къмъ много стаи. Вратитѣ на едни били отворени, а на други — заключени. На нѣколко мѣста се разклонявали коридори, които водѣли къмъ противоположни посоки. Много лесно било — човѣкъ да се изгуби. Князътъ разбралъ това и се мжчелъ да запомнюва пжтя, по който минава, и положението на стаитѣ и коридоритѣ.

Дълго вървѣлъ той, безъ да срещне жива душа. Кжде сж ония царе и царици, за които говори надписътъ? Князътъ не виждалъ никого.

По едно време разбралъ, че проходътъ слиза постепенно надолу, защото видѣлъ да тече отъ дветѣ му страни вода, която клокочала все по-силно и по-силно. Откъде се стича тая вода, той не можель да разбере, но на единъ кръстопжтъ видѣлъ, че тя образува цѣла рѣка, която се раздвоява.

Момъкътъ решилъ да тръгне по нея, за да види, кжде ще го отведе. Тѣй стигналъ до единъ широкъ водоемъ, въ който се стичала отъ четири страни водата. Надъ водоема се издигалъ голѣмъ сводъ. Въ едната стена на тази обширна стая имало пробивъ; отъ тамъ бликала на силни струи гореща вода, която падала въ водоема и се смѣсвала съ студената. Мжтни зеленикави изпарения се издигали отъ горещия изворъ и тѣй се сгжствали надъ водата, че образували чудновати и страшни образи. Сякашъ многокрили призраци, наметнати съ покривала, съ корони на главитѣ, боси, съ разкривени лица, се издигали отъ водата, а къмъ тѣхъ летѣли озжбени чудовища съ дълги ноктести ржце и се силѣли да ги догонятъ. Всички тѣзи видения се губѣли къмъ свода, въ сгжстения въздухъ, напоенъ съ синкави пãри.

Отъ другаде пѣкъ се задавали образи на царици, пакъ боси, но безъ крила, съ тжжни лица — сякашъ плачещи. Следъ тѣхъ подскачали отвратителни джуджета и замахвали къмъ тѣхъ съ бичове и тояги. И тѣзи видения се стапяли въ изпаренията подъ свода.

45. ЗА ЗМЕЯ СЪ ЧЕТИРИДЕСЕТЪ ГЛАВИ И ЗА ПЛЕНЕНИТЪ ДЕВОЙКИ

Князътъ се спрѣлъ въ тази широка стая — докле обмисли, накжде да тръгне. Не можель да реши, въ коя посока ще е най-добре да върви.

Умътъ му работѣлъ тежко, нищо не можелъ да измисли, усѣщаль се затѣпѣлъ, като че ли сж го ударили съ брадва по главата.

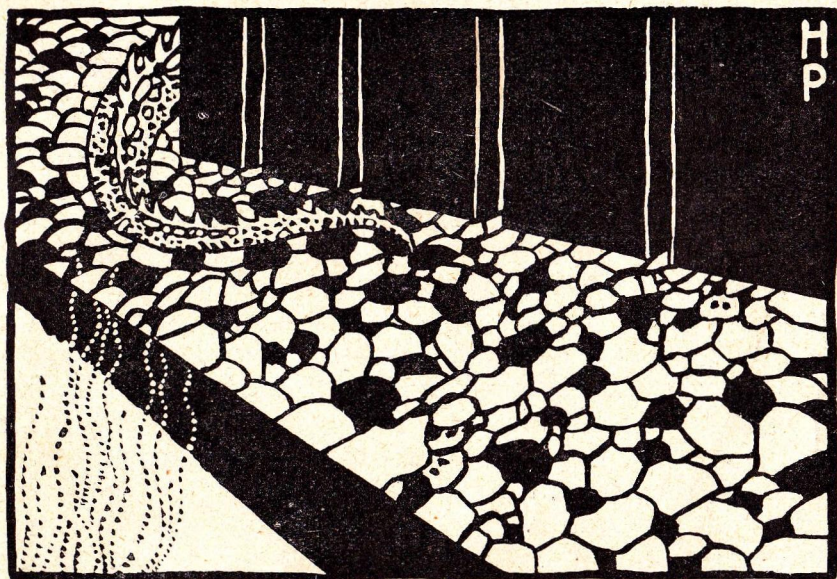
Докле седѣлъ до стената и мислѣлъ, ето че изв водата изплувалъ грамаденъ змей съ четиридесетъ глави и осемъ крила. На всѣка отъ главитѣ му имало по една корона. Ржцетѣ му били осемдесетъ — и въ всѣка ржка той държелъ по една мома.

Всички моми били хубави, но бледни, съ измжчени лица. Тѣ гледали скръбно, а нѣкои дори плачели. На главитѣ имъ имало корони. Отъ очитѣ имъ капѣли едри сълзи въ водата, а отъ устата имъ се кжсали въздишки. Нѣкои съзрѣли княза и почнали да го молятъ да ги избави, но той нѣмалъ никакво оржие и не можелъ да имъ помогне. Голѣма скръбъ му притиснала сърдцето, като видѣлъ страдалческитѣ имъ лица и чулъ горчивитѣ имъ въздишки. Но — що да прави? Погледналъ ги съчувствено и навелъ очи отъ срамъ, че е безсиленъ.

Въ това време змеятъ излѣзълъ отъ водата и толкова силно прѣсналъ съ опашката си, че вълнитѣ плиснали въ стената и отвлѣкли княза въ водоема. Момъкътъ едва успѣлъ да се вкопче съ две ржце въ единъ камъкъ. Като се обърналъ, той видѣлъ, че змеятъ влиза въ сжщия коридоръ, презъ който билъ миналъ преди това самъ той.

Князътъ побързалъ да излѣзе отъ водата и се затекълъ по диритѣ на чудовището. Изминали голѣма часть отъ коридора. Змеятъ завилъ въ единъ широкъ проходъ, който водѣлъ надолу, и се спрѣлъ предъ една затворена врата. Момъкътъ се боелъ, да не би да го забележи чудовището и да го разкжса, но той искалъ да узнае — какво ще стане съ девойкитѣ. Затова решилъ да се примъкне въ тъмнината поляка до змея и предпазливо да се покачи на опашката му. Това той успѣлъ да направи,

безъ да го усѣти страшилището. Покатерилъ се и седналъ между крилетъ му.

Въ това време змеятъ надалъ силенъ ревъ — и вратата се отворила. Влѣзли въ едно широко подземие, дето се виждали високи бесилки, а на тѣхъ висѣли трупове на мжже.

Една отъ плененитѣ моми пошѣпнала на княза:

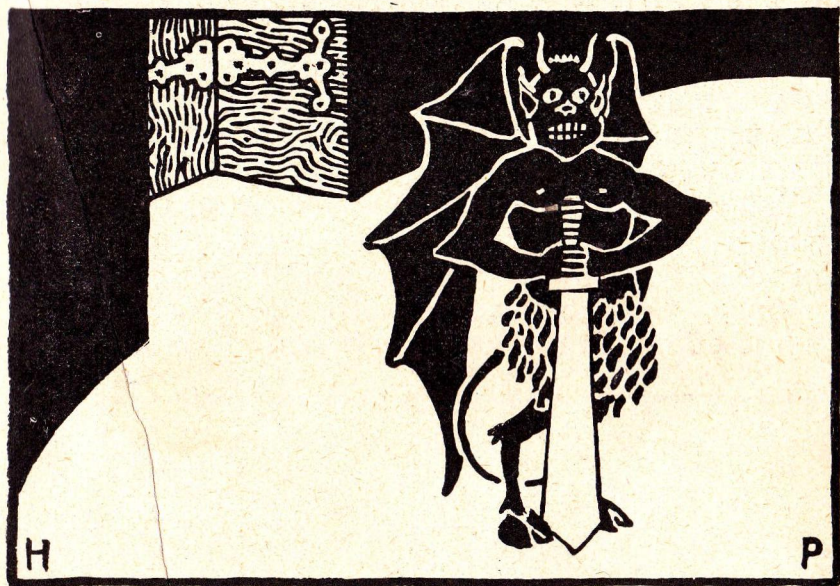
„Тукъ висятъ обесени онѣзи, които искаха да убиятъ змея и да ни освободятъ“.

Сетне влѣзли въ друга стая. Тя била кржгла и широка. Тамъ четиридесетъ крилати духа пазѣли по една врата. Друга отъ плененитѣ девойки рекла тихо на момъка:

„Задъ тѣзи врати змеятъ крие вълшебнитѣ оржжия, дрехи и колесници на онѣзи, които видѣ обесени. Тамъ сж заключени и съкровищата му“.

Подиръ това влѣзли въ трета стая — дълга като коридоръ. Тамъ се виждали четиридесетъ врати, една

до друга. Предъ всѣка отъ тѣхъ се извивала по една голѣма змия, която съскала и не давала никому да се приближи.

Отново една отъ момитѣ пришѣпнала на княза:

„Ето — тукъ сж нашитѣ килии, въ които змеятъ ни затваря, по две въ килия — прѣзъ деня, а презъ нощта ни изнася, за да се разхожда съ насъ изъ градинитѣ, стаитѣ и коридоритѣ на тоя проклетъ лабиринтъ. Денемъ той ни пази, да не би нѣкой да ни отнеме. Съ никакъвъ мечъ не може да се пробие бронята му. Но при него живѣе магьосникъ; ако се сприятелишъ съ него, той може да те научи, какъ да го умъртвишъ. Сега недей слиза отъ гърба на змея, а влѣзъ съ него въ стаята му, защото иначе змиитѣ ще те разжсатъ.“

46. ЗА ПРИДВОРНИЯ МАГЪОСНИКЪ НА ЗМЕЯ

Малко следъ като девойката изрекла това, змеягь започналъ да пуца една по една момитѣ и да ги заключва въ килиитѣ. Змиитѣ, които пазѣли вратитѣ, си отваряли една по една устата, и на връхъ всѣки езикъ се показвалъ по единъ златенъ ключъ. Змеягь отключвалъ съ него килията, а после отново го слагалъ въ устата на змията.

Тѣй затворилъ той всички девойки. Следъ това се спрѣлъ въ дългата стая, предъ една широка врата, и отново изревалъ. Изведнѣжъ се явилъ високъ бѣлобродъ магъосникъ. Той билъ гологлавъ, косата му била обрѣсната до коренъ. Ималъ само една ржка.

Той извадилъ голѣмъ ключъ и отворилъ съ него стаята: тамъ била спалнята на змея. Следъ чудовището влѣзълъ магъосникътъ. Змеягь билъ уморенъ, па и следъ банята му се спѣло. Той се просналъ

веднага на едно голѣмо легло отъ паунови пера и заспалъ дълбоко. Тогава князътъ слѣзълъ отъ гърба му и се скрилъ въ единъ жгълъ.

Вратата била отворена. Чудовището захъркало въ съня си толкова силно, че цѣлиятъ лабиринтъ се разклащалъ и низъ коридоритѣ и стаитѣ се отеквали дълго хърканията му, сякашъ огромни чукове удрятъ въ канара. Магьосникътъ видѣлъ княза и му направилъ знакъ да дойде при него. Момъкътъ излѣзълъ отъ жгъла и се приближилъ до стареца. Оня му пошѣпналъ да се пѣхне подъ леглото. Змеятъ се скоро наспалъ, събудилъ се и викналъ гнѣвно на магьосника:

„Хей, робе! Мирише ми на човѣкъ. На човѣкъ ми мирише. На младъ човѣкъ ми мирише. Я потърси навсѣкжде по стаята, кжде се е скрилъ човѣкътъ!“

Магьосникътъ почналъ да обикаля изъ стаята — ужъ търси навсѣкжде. Той погледналъ и подъ леглото и направилъ знакъ на момъка да лежи, безъ да мърда. Сетне рекълъ на змея:

„Нѣма никого въ стаята. Може нѣкжде отвънъ да минава човѣкъ: той ти е замирисалъ.“

Змеятъ се успокоилъ и заспалъ отново. Тоя пжтъ сънътъ му билъ още по-дълбокъ и по-дълго траялъ. Но по едно време се пакъ събудилъ и отново викналъ:

„Хей, робе! Защо ме излъга? Въ спалнята има човѣкъ. На човѣкъ ми мирише. Мирише ми на младъ човѣкъ. Я потърси още веднѣжъ! Хубаво потърси!“

И старецътъ се отново заелъ ужъ да търси по цѣлата стая. И тоя пжтъ той надникналъ подъ леглото и далъ на момъка съ знакъ да разбере, че трѣбва да лежи неподвижно. Сетне се засмѣлъ и рекълъ на змея:

— Ти си, види се, сънувалъ. Никакъвъ човѣкъ нѣма въ тази стая — ни младъ, ни старъ — освенъ мене. Всичко е мъртво мъртвило, само ние съ тебе сме живи.

Тогава змеятъ заспалъ трети пжтъ. Тоя сънь билъ най-дълбокъ. Магьосникътъ извикалъ момъка и го въвелъ презъ една вратичка въ съседната стая, дето живѣлъ самъ той.

— Що търсишъ тукъ? — попиталъ го той, като затворилъ вратата. — Какъ си попадналъ въ тоя лабиринтъ? Кажу ми всичко, както си е — ако искашъ да ти помогна.

Князътъ загледалъ стареца въ очитѣ и се помжчилъ да си спомни, кжде е билъ, преди да се намѣри въ мъртвата гора. Но колкото и да си напръгалъ ума, все не можелъ да си спомни нищо.

47. ЗА РАЗКАЗА НА МАГЬОСНИКА И ЗА ТАЙНАТА НА ЛАБИРИНТА

Пълна забрава била покорила ума на княза: той не можелъ да си спомни дори своето име.

Магьосникътъ го погледналъ още веднъжъ въ очитѣ, па му рекълъ:

— Виждамъ те, че си не спомняшъ нищо. По това разбирамъ, че ти си престжпилъ нѣкакво свое обещание. Въ тоя опасенъ лабиринтъ попадатъ повечето пжти ония хора, които сж нарушили обета си. Тѣ биватъ хвърлени тукъ отъ ржката на сждбата, за да изкупятъ своя голѣмъ грѣхъ съ подвигъ на смѣлость — или пъкъ да загинатъ. Обикновено тѣ сж царе, царици, князе или княгини. Змеятъ пази въ пленъ осемдесетъ царски дъщери. Тѣ сж все млади моми и отъ тѣхъ той черпи сила. Като ги прегърне, часть отъ тѣхната младость минава у него — и тѣ слабѣятъ, а той се подмладява и засилва. Оня, който бжде пратенъ тукъ, за да изплати грѣха си, трѣбва да се реши на всичко — само да освободи момитѣ. Ако извърши тоя подвигъ, магията ще се разтури и юнакътъ ще добие отново власть надъ

своята паметъ. Ако ли не посмѣе да се реши, или пъкъ не успѣе да извърши подвига, той ще бжде обесенъ отъ джелатитѣ на змея. Ти си най-младиятъ отъ всички, които сж идвали тукъ. Азъ имамъ една кристална топка, въ която се отразява всичко, що става въ лабиринта. Додето ти се луташе низъ коридоритѣ и стайтѣ, азъ те виждахъ и те следѣхъ съ очи. Струва ми се, че си юначенъ момъкъ. Избери едно отъ дветѣ: или опасния подвигъ — или сигурната смъртъ!

Безъ много да обмисля, князътъ отговорилъ:

— Решавамъ се да извърша подвига. Додето има край мене хора, които страдатъ, азъ не мога да живѣя щастливо.

— Много добре каза, — рекълъ магьосникътъ. — Заслужавашъ похвала за тия думи. За човѣка наистина нѣма по-голѣмо щастие отъ това — да помогне на другитѣ да бждатъ щастливи.

— Но какъ да убия змея? — попиталъ момъкътъ. — Никой другъ, освенъ тебе, не знае това. Девойкитѣ ми казаха, че само ти можешъ да ми помогнешъ. Моля ти се, помогни ми.

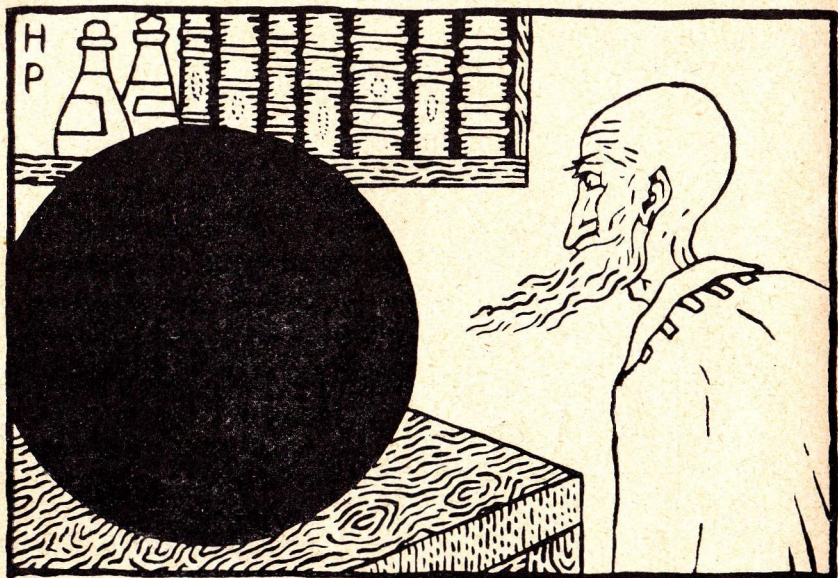
48. ЗА ЗЛАТА ЦАРИЦА И МАГЬОСНИКА

Въ това време змеятъ хъркалъ тѣй, че цѣлиятъ лабиринтъ се клатѣлъ, като отъ земетръсъ: чудовището спѣло дълбоко.

Стариятъ магьосникъ отвелъ княза въ единъ кжтъ на стаята и му показалъ голѣма топка отъ кристалъ. Тя била съвсемъ черна.

— Виждашъ ли тая топка? — запиталъ го той. — Додето змеятъ спи, тя е черна. Почне ли да се избистрюва, азъ познавамъ, че чудовището се пробужда. Тя е сега съвсемъ черна и нѣма да се из-

бистри скоро. Ще има време да ти разкажа нѣкои нѣща, отъ които ще разберешъ, какво да направишъ. Седни!

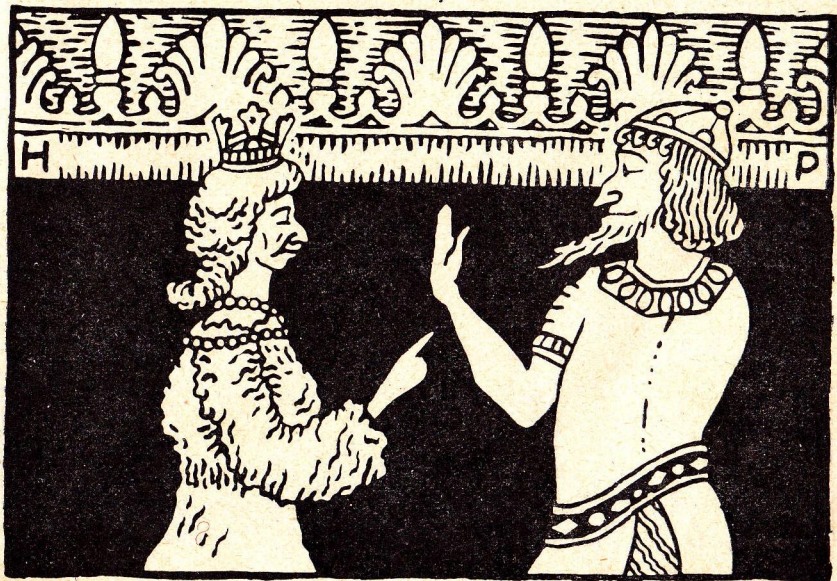

Князътъ седналъ на едно низко столче и магьоникътъ почналъ да разказва.

„На змея азъ служа отъ двадесетъ години. Какво е било преди това, не знамъ. Но ще ти кажа, какво стана отъ тогава насамъ. Никога не съмъ желалъ да постъпвамъ на служба при змей. Азъ живѣхъ въ една далечна страна, която се казва Халдея. Тамъ е много горещо и хората прекарватъ цѣль день въ кжщи съ дебели стени отъ тухли, безъ прозорци. Тогава змеятъ бѣше младъ и обикаляше нощемъ земята, за да граби моми. Надъ моята родна страна царуваше една зла царица; азъ ѝ бѣхъ придворенъ магьосникъ. Тя бѣше вече стара. Цѣлиятъ народъ пишѣше отъ нея. Царицата налагаше голѣми данъци на хората: тя вземаше отъ всѣкиго половината отъ печалбитѣ му. Живѣеше въ голѣмъ разкошъ, изди-

гаше високи дворци и на покривитѣ имъ садѣше градини, кждето даваше всѣка нощъ угощения на своитѣ приятели.

„Като се видѣ, че остарява, царицата поиска отъ мене да ѝ направя питие за вѣчна младостъ. Тя чула отъ нѣкого, че магьосницитѣ могатъ да приготвятъ питие, което поддържа младостта на човѣка. Азъ ѝ казахъ, че не е възможно такава нѣщо. Да си кажа право, азъ знаехъ да правя такива питиета, но на царицата не искахъ да направя. Тя имаше осемъ дъщери — все зли, толкова зли, че никой не искаше да се ожени за тѣхъ. А тя бѣше много попла отъ дъщеритѣ си. Да ѝ дамъ питие за подмладяване, то бѣше все едно — още дълги години да се мжчи народътъ. Па и друго има: който направи такава питие, животътъ му се скжсява съ двадесетъ години. Затова не искахъ.

„Но царицата бѣше много упорита. Тя настояваше всѣки день: питие, та питие! Колкото и да повтаряль,

че не знамъ да правя такива питиета, тя не вземаше отъ дума.

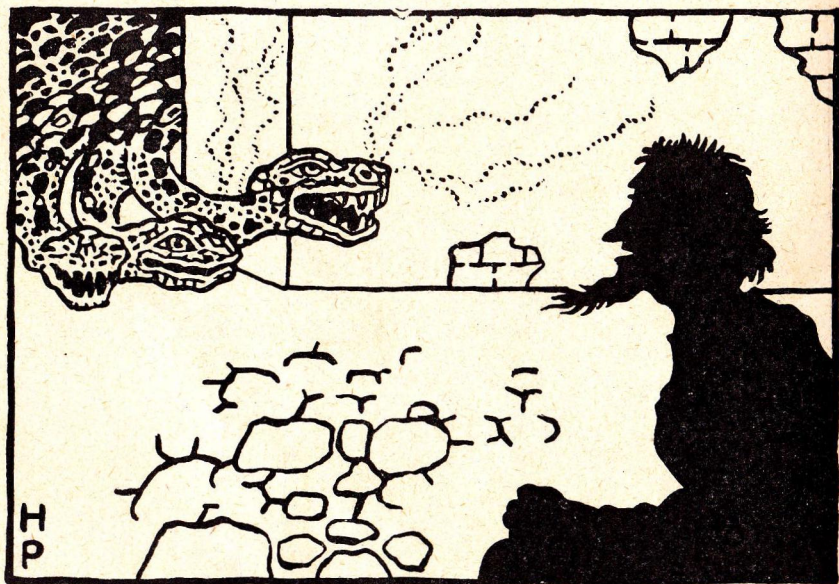
„ — Ще ти дамъ, — казваше ми, — половината си царство: само ми направи. Ако ли се не съгласишъ, ще те убия.

„Понеже се не съгласявахъ, заповѣда да ме хвърлятъ въ тъмницата“.

49. ЗА ПОМОЩЬТА НА ЗМЕЯ

„Царицата идваше при мене всъки день и ме заплашваше, че — ако ѝ не направя питие — ще ме убие. Даде ми срокъ петдесетъ деня: ако на петдесетия ѝ не дамъ питието за младостъ, щѣла да заповѣда да ме насѣкатъ на кжсове.

„Моето положение бѣше отчаяно. Малко бѣше

останало — да се съглася. Но ето че, една нощъ (останали бѣха само нѣколко деня преди срока) въ тъмницата се разнесе страшно бучение, като че ли

всички вѣтрове сж се сдружили да пометатъ свѣта. Вратата на моята килия се разтвори и на прага се показа змеятъ съ четиридесетъ глави.

— Има ли моми? — запита ме той. — Има ли млади царски дъщери въ това царство, магьосниче?

— Има, змейо, — му рекохъ азъ. — Осемъ сж, но сж зли, зли, като усойници. Не ти трѣбватъ,

— Нищо, че сж зли, — рече той. — Колкото сж по-зли, толкова по-драги ще сж ми. Една нощъ да прекаратъ въ моя лабиринтъ, ще станатъ като гължби. Кжде сж? Ела ми ги покажи!

„Азъ това и чакахъ. Змеятъ напредъ, азъ — подиръ него, минахме презъ подземния коридоръ. Пазачитѣ бѣха умрѣли отъ страхъ. Излѣзохме изъ тъмницата, змеятъ ме хвана съ едната си ржка и ме сложи между крилата си.

— Кажи сега, накжде! — рече той.

„Азъ го оправихъ къмъ двореца, показахъ му спалнитѣ покои на княгинитѣ и той забуча толкова страшно, че трѣбваше да си запуша ушитѣ — да не би да оглушея.

„Чудовището влетѣ въ двореца и почна да влиза отъ стая въ стая. Стражитѣ падаха като вкаменени, щомъ ги доближи. Змеятъ обходи всички осемъ покои и грабна дъщеритѣ на царицата една по една. Тѣ пищѣха, но той ги стискаше яко — и колкото ги по-чевръсто притискаше до тѣлото си, толкова посиленъ ставаше, а тѣ слабѣха. Отъ начало махаха съ ржце и се силѣха да се изтръгнатъ отъ пригрѣдкитѣ му, а после отмалѣха и увиснаха на ржцетѣ му.

„Но чудовището се не насити.

— Само тия ли сж? — запита то, като стигнахме предъ спалнята на царицата. — Нѣма ли още? Да не си ме излъгалъ, магьосниче?

— Не съмъ, — рекохъ му азъ. — Само тия осемъ сж.

„Но змеятъ не вѣрваше.

— Още има, — изсъска той; — все ще да има поне още една. Ей въ тази стая, дето е предъ насъ, ми мирише на жена. На княгиня ми мирише. Има ли, а? Кажй, магьосниче: има ли?

— Нѣма, нѣма, — рекохъ му азъ. — Тамъ спи царицата, майката на тия. Тя е вече застарѣла, та ми искаше питие за младостъ: затова ме бѣше хвърлила и въ тъмницата, дето ме намѣри ти.

— Стара, не стара, — каза змеягъ, — поне да я видя, коя е и каква е.

„И той влетѣ въ стаята.

„Царицата нададе страшенъ писъкъ, като видѣ чудовището. Лицето ѝ отведнѣжъ погрознѣ. Отъ ужасъ тя се сви на кълбо въ леглото си. Змеягъ я изгледа и — види се — не я хареса, защото се веднага изви и полетѣ изъ стаята навънъ.

— Ималъ си право, магьосниче, — ми каза той, когато се озовахме вънъ отъ двореца. — Тя бѣше наистина много грозна и стара. А ти, щомъ си майсторъ да правишъ питиета за младостъ, ще ми трѣбвашъ. Не те пушамъ вече. Отъ днесъ нататкъ ще ми бждешъ робъ и ще вършишъ всичко, щото ти кажа. Ако сгрѣшишъ нѣщо или пѣкъ се опиташъ да побѣгнешъ, — да знаешъ, че ще те изямъ.“

50. ЗА ОБЕСЕНИТЪ ВЪ ЛАБИРИНТА НА ОТМЪЩЕНИЕТО

„Тѣй бѣхъ принуденъ да постѣпя на служба при змея“, — рекълъ магьосникътъ.

„Отъ тогава станаха много нѣща, които нѣма кога да ти разправамъ. Змеягъ грабѣше всѣка нощъ по нѣколко моми. Когато се накани да излиза отъ лабиринта, заключваше ме въ тази стая, а ме отключваше, чакъ когато се върне. Той изсмуква толкова ненаситно силата и здравето на своитѣ плен-

ници, че момитѣ скоро повѣхвату, макаръ и да ги храни съ най-избрани гостби. Десетъ души готвачи има той, но нищо не помага. Момитѣ бързо мратъ една по една и той трѣбва презъ нощъ или презъ две да излиза да търси други.

„Отъ тоя лабиринтъ не може да излѣзе никой, макаръ че всѣки може да влѣзе, стига да си каже името. На влизане дупката е отворена и човѣкъ може да се пѣхне въ нея, ала поиска ли да излѣзе, пада една тежка преграда и само змеятъ може да я отмѣсти. Има едно срѣдство да се излѣзе, но него ще ти кажа после.

„Като видѣ, че момитѣ му се топятъ, слабѣятъ и умиратъ, чудовището ми заповѣда да направя питие за подмладяване. Азъ му казахъ, че не искамъ да си скжсявамъ живота. Змеятъ се много разсърди и ме заплаши, че щѣлъ да ме разкжса, ако му не направя подмладително питие.

„ — Каквото щешъ ме прави, — рекохъ му азъ — не ща да ти угодя. И да ме разкжсашъ, и кръвта ми капка по капка да изсмучешъ, нѣма да спечелишъ, нищо. Ако ли ме оставишъ живъ, азъ ще те пазя — да не дойде нѣкой да те убие.

„Като чу това, той ме остави на мира.

„Отъ тогава минаха двадесетъ години. Четиридесетъ души — все първи юнаци — дохождаха тукъ, съ най-страшнитѣ оржжия на земята, да убиятъ змея, за да изкупятъ грѣховеѣ си. Тѣхнитѣ трупове висятъ въ Черния чертогъ на Смъртъта, а оржжията имъ — омагьосани и пълни съ чудотворна сила — лежатъ закачени въ сѣкровищнитѣ стаи на змея.

„Никой отъ тѣзи силни и горди мъже ме не помоли да му помогна. Всички тѣ ме гледаха съ презрение, както се гледа робъ. А моята глава е обръсната — ти виждашъ това — и всѣки може да разбере, че азъ съмъ робъ на змея.

„Ти си първиятъ, момко, който влѣзе въ тъмния лабиринтъ безъ мечъ, безъ шлемъ и безъ броня. По това, че идешъ безъ оръжие, азъ заключавамъ за твоята голѣма храбрость.

„Ти си едничкиятъ, който ме помоли да ти помогна. Вижда се, че не си надмененъ, щомъ си готовъ да послушашъ съвета на единъ робъ. Азъ ще ти помогна“.

51. ЗА СПОГОДБАТА МЕЖДУ МАГЪОСНИКА И КНЯЗА

Догдето магъосникътъ разказвалъ на княза своята история, кристалната топка била все черна. Но когато свършилъ разказа, по повърхността ѝ почнали да се явяватъ малки, сиви облачета.

— Да побързаме, — рекълъ старецътъ, като погледналъ топката. — Чудовището вече не спи толкова дълбоко, може да се събуди.

Следъ това той отключилъ единъ голѣмъ ковчегъ, извадилъ отъ тамъ една черна дреха и едно стъклено гърне, пълно съ гжста черна течность и запечатано, и ги далъ на момъка. После разровилъ въ ковчега, гдето намѣрилъ една дълга игла и една златна топка. Извадилъ и тѣхъ и ги далъ на княза.

— Това ти сж, — рекълъ, — оръжията. Ще облѣчешъ дрехата. После ще влѣзешъ въ стаята на змея, когато той почне да се пробужда. Ще ударишъ стъклото силно о пода, за да се счупи. Стаята ще се изпълни съ гжстъ бѣлъ димъ и съ миризма на босилекъ. Змеятъ не може да търпи ни дима, ни мирисмата. Той ще нададе силенъ ревъ, ще ослѣпѣе и ще изгуби способността си да подушва. Ти ще го извардишъ, когато се обърне съ грѣбъ къмъ тебе тѣй, че да забиешъ иглата подъ голѣмия тригъленъ щитъ, между крилата му. Змеятъ ще умре.

Но щомъ потече кръвта му, тя ще избухне на голѣми пламъци: ти трѣбва веднага да излѣзешъ отъ стаята, за да не изгоришъ. Въ дългия прустъ, предъ змейовата спалня, ще те видятъ змиитѣ, които пазятъ килиитѣ на момичетата, и ще се нахвърлятъ върху тебе. Ти ще търкулнешъ тогава златната топка, тѣ ще се спуснатъ подире ѝ, ще почнатъ да се борятъ и ще се издушатъ една друга. Като вземешъ отъ устата имъ ключоветѣ, ще отворишъ килиитѣ и ще пустнешъ царкинитѣ. Умре ли змеятъ, лабиринтътъ ще се отвори, изъ оборитѣ ще наизлѣзятъ крилати коне, момитѣ ще ги яхнатъ и всѣка ще си отиде, отгдето е дошла. Но щомъ освободишъ девойкитѣ, ти бързай да се върнешъ въ спалнята на змея. Тамъ ще намѣришъ тѣлото му изгорѣло и въ пепельта ще потърсишъ ключоветѣ, които държи въ устата си. Тѣ сж четиридесетъ на брой — въ устата на всѣка глава има по единъ. Ще съберешъ ключоветѣ и ще ми ги донесешъ. Съгласенъ ли си?

— Съгласенъ съмъ, — отвърналь князътъ.

— Добре тогава. На добъръ ти часъ! Отъ нищо се не бой!

52. ЗА УБИВАНЕТО НА ЗМЕЯ

При тия думи магьосникътъ погледналь кристалната топка. Облацитѣ по повърхността ѝ ставали все по-едри, но въ срѣдата имало голѣмо черно петно което се люлѣло и още се не стапяло.

— Да почакаме, — рекълъ старецътъ. — Още е рано.

Момъкътъ седналь отново. Тогава му се мѣрнала въ ума една мисълъ и той рекълъ на магьосника:

— Искамъ да те запитамъ нѣщо.

— Запитай! — казалъ старецътъ.

— Чудя се, защо ти — вмѣсто да робувашъ толкова години на змея — не си го убилъ до сега, като знаешъ тия тайни, които ми повѣри. Ако го бѣше убилъ, и свѣта щѣше да отървешъ отъ много злини, па и самъ щѣше да спечелишъ свобода и голѣмо богатство: каквото има чудовището, всичко щѣше да стане твое.

— Добре ти е дошло на ума, — рекълъ магьосникътъ, — но ти не знаешъ всичко. Азъ ти нарочно не казахъ едно нѣщо, за да те не уплаша. И сега нѣма да ти го кажа, но ти скоро ще го разберешъ. Едно само мога да ти загатна: самъ човѣкъ не може да убие змея; трѣбва му помощникъ, а на мене не е имало кой да помогне. Досѣти ли се?

Момъкътъ разбралъ, че го чака нѣщо много по-страшно, отколкото предполага, но все пакъ не можалъ да схване, що иска да рече старецътъ.

— Не се досѣщамъ, — казалъ той.

— По-добре е, че се не досѣщашъ, — рекълъ магьосникътъ. — Помни едно: азъ ще ти помагамъ — да не те е страхъ отъ нищо.

Въ това време топката почнала много бързо да се избистрюва.

— Хайде, — рекълъ магьосникътъ на княза — тръгвай! Нека всички добри сили ти се притекатъ на помощ. Бжди смѣлъ! Отъ нищо се не бой!

И той отворилъ вратата.

Змеятъ спѣлъ вече толкова плитко, че се събудилъ отъ скърцането на вратата. Той видѣлъ влизащия момъкъ, настрѣхналъ цѣлъ, разперилъ си крилата и се изправилъ на своитѣ ноктести нозе.

Князътъ го и не погледналъ. Той се изсилилъ, хвърлилъ стъкленото гърне на пода и го счупилъ. Тозчасъ се дигналъ въ стаята бѣлъ димъ на гъсти кълба, които полетѣли все къмъ змея. Разнесла се и силна миризма, сякашъ безбройно стадо е минало по ливада, насадена съ босилекъ.

Змеятъ се сгърчилъ отъ болка и почналъ да се тръшка по пода. Отъ всичкитѣ му очи потекла гжста, зелена течность. Чудовището изрѣмжало толкова силно, че лабиринтътъ се разклатилъ отъ основи. Сетне надало страшенъ ревъ — сякашъ хиляди грѣмотевици — и всички желѣзни врати на лабиринта се разклатили и разтворили съ голѣмъ трѣсъкъ.

Виждало се, че болката, що усѣща чудовището когато ослѣпява, е ужасна: то размахвало дългитѣ си шии като бичове и главитѣ му се удряли о стенитъ и пода. На момъка дори дожалѣло, като го гледалъ.

По едно време змеятъ се тръшналъ като премалѣлъ, всичкитѣ му глави нападали на пода, нозетѣ му се прострѣли, крилата му се отпуснали. Той билъ обърнатъ съ гърба си право къмъ княза.

— Време е, — рекълъ си момъкътъ. — Страшилицето е примрѣло отъ болка. Ей сега ще му забия иглата въ гърба — и всичко ще се свърши.

И той се яхналъ на гърба на змея.

Но чудовището изведнажъ подскочило, разперило крила, полетѣло нагоре и толкова силно трѣснало гърба си, че князътъ се намѣрилъ въ единъ кжтъ на пода. Зашеметенъ отъ удара, момъкътъ изгубилъ свѣсь.

Ала по едно време се чулъ грозенъ викъ:

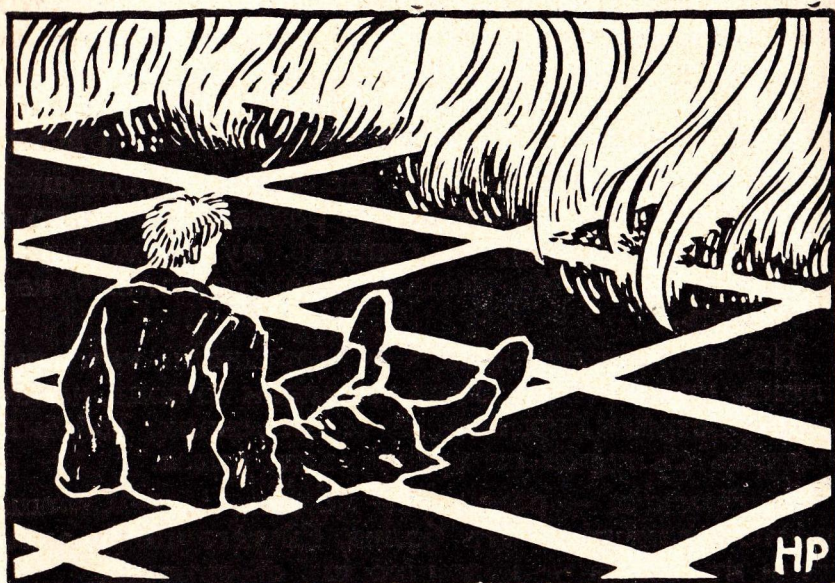
— Робе, пази ме, убиха ме! Кжде си, робе? Скоро — при мене!

Малко следъ това се чулъ гласътъ на магьосника:

— Ида, змейо, ида! Дръжъ се и не бой се — ида ти на помощъ!

Тогава князътъ усѣтилъ, че една ржка го поведига. Той видѣлъ стареца, че му подава чаша съ вино и му прави знакъ да я изпие до дъно.

Това питие било магьосно. Като го изпилъ, момъкътъ се усѣтилъ много силенъ. Въ това време

на змея отново припаднало отъ болки. Князътъ му се качилъ на гърба и забилъ иглата подъ щита му. Магьосникътъ побѣгналъ.

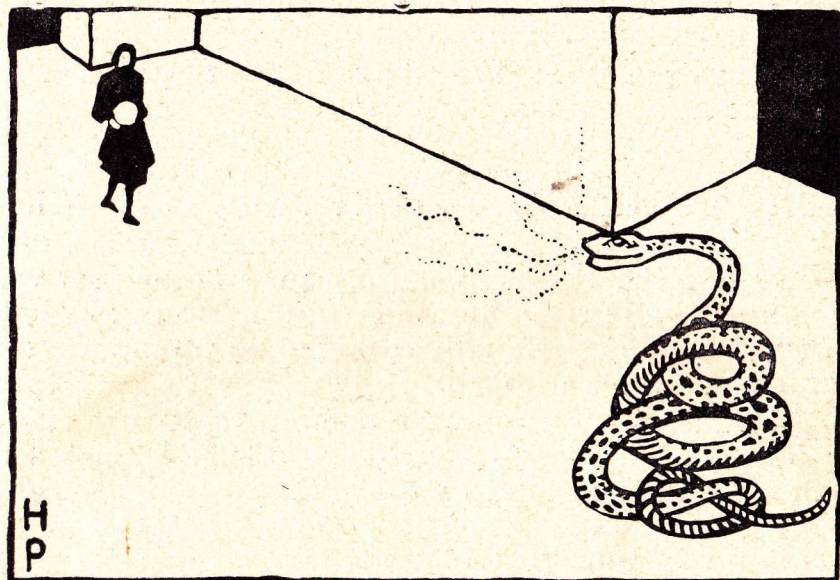
53. ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА ПЛЕНЕНИТЪ ДЕВОЙКИ

Побѣгналъ и князътъ, защото отъ раната на чудовището бликнала кръвъ, като водоскокъ. И то не кръвъ, а — зелени и модри пламъци.

Въ дългото преддверие, гдето се озовалъ веднага следъ това момъкътъ, чакали змиитѣ, разтревожени отъ грознитѣ писъци на змея. Тѣ се нахвърляли върху княза и засъскали.

Отъ устата имъ летѣли свѣткавични пламъци, а металнитѣ имъ люспи звънтѣли, като злокобни звънчета.

Но князът се не изплашилъ; той хвърлилъ златната топка, тя свѣтнала и увлѣкла подире си змиитѣ; влѣчугитѣ се спустили следъ нея и почнали да се боричкатъ. Всѣка се силѣла да я захапѣ съ

уста, но топката се плъзгала. Следъ малко се виждало въ коридора огромно лъскаво кълбо, а отъ него се протакали навънъ змийски глави, които се хапѣли една друга.

Тогава князътъ се затекълъ къмъ килиитѣ на плененитѣ моми. Отъ ключове нѣмало нужда — вратитѣ били широко отворени — и той влизалъ отъ стая въ стая, за да освобождава девойкитѣ отъ тѣхнитѣ окови. Княгинитѣ го срѣщали съ викове на голѣма благодарностъ, прегръщали го и му цѣлували колѣнетѣ.

Но той бързалъ. Когато освободилъ и последната затворница, змиитѣ се били издушили вече една друга. Момъкътъ свикалъ девойкитѣ и имъ казалъ:

— Нѣма вече отъ що да се боите, мои сестрици. Змеятъ е убитъ. Мъртви сж и змиитѣ, които ви пазѣха. Идете сега въ змейовитѣ градини. Тамъ сж наизлѣзли хвъркатитѣ коне отъ оборитѣ. Яхнете имъ се и имъ кажете да ви отнесатъ тамъ, отгдето ви е донесълъ змеятъ. Хайде сега. съ здраве!

Следъ тия думи юнакътъ побързалъ да се върне въ змейовата спалня.

54. ЗА ЗЛАТНИТѢ КЛЮЧОВЕ И ЗА ДУХОВЕТѢ ИМѢ

Като влѣзълъ въ стаята, гдето оставилъ убития змей, князътъ видѣлъ единъ голѣмъ купъ димяща пепель: чудовището било изгорѣло въ пламъцитѣ на своята кръвъ.

Момъкътъ почналъ да рови пепельта и скоро въ нея лѣсналъ единъ златенъ ключъ. Щомъ го взелъ, тутакси се явилъ единъ едъръ робъ, — голъ, съ червена кожа, съ златна гривна на ржката.

Робътъ запиталъ:

— Какво ще ми заповѣдашъ, царю на змейоветѣ?

Като го видѣлъ, князътъ си отведнажъ спомнилъ всичко, що билъ преживѣлъ, преди да се озове въ мъртвата гора. Въ ума му изплувалъ и дворецътъ на чумата, и Великиятъ Духъ на Водата, и оня робъ съ крилатия конь, и стариятъ магьосникъ отъ бащиното му царство, и добриятъ изповѣдникъ, и младата магьосница. Всичко се явило предъ очитѣ му, умътъ му се изяснилъ. Той рекълъ на меднокожия робъ:

— Иди ми намѣри бронята, въ която бѣхъ облѣченъ вчера, заедно съ шлема и костения мечъ!

Робътъ изчезналъ. Малко следъ това князътъ забележилъ, че е облѣченъ въ ризницата, шлемътъ му е на главата и мечътъ виси на бедрото му.

Юнакътъ се навелъ отново надъ пепелния купъ. Когато изровилъ втория ключъ и го взелъ, явилъ се другъ духъ — бѣлоликъ, облѣченъ въ желѣзни дрехи. И той го запиталъ, какво ще му заповѣда.

— Иди, — рекълъ момъкътъ, — въ Чертога на Мждростъта и ми донеси онова сандъче, което падна отъ моята чанта, когато пиехъ вода отъ Извора на Тайната.

Духътъ се изгубилъ, но мигъ следъ това се явилъ и казалъ, че това сандъче можелъ да му намѣри само нѣкой воденъ духъ: робитѣ отъ царството на змейоветѣ не можели да влизатъ въ Чертога на Мждростъта.

55. ЗА ГНѢВА НА ОБРЪСНАТИЯ МАГЬОСНИКЪ

Тъкмо казалъ това духътъ на втория ключъ, ето че се показалъ на вратата бѣлобрадиятъ магьосникъ съ обрѣснатата глава.

Като видѣлъ, че князътъ се разговаря съ роба, той се толкова ядосалъ, че позеленѣлъ отъ гнѣвъ.

Когато духътъ изчезналъ, старецътъ викналъ на момъка:

— Не те е срамъ! Тѣй ли си устоявашъ на обещанието? Тѣй ли си отплащашъ за моята помощъ? Не помнишъ ли, че — ако не бѣхъ азъ — ти щѣше да си останешъ мъртъвъ на мѣстото, ей въ оная кжтъ, гдето те бѣ хвърлилъ змеятъ? Па и можеше ли да убиешъ чудовището, ако ти не бѣхъ далъ стъкленото гърне и иглата? Щѣха ли да те оставятъ живъ змитѣ, ако не бѣше получилъ отъ мене оная златна топка?

— Защо си се развикалъ такъвъ? — запиталъ кротко князътъ. — Признавамъ, че ти ми помогна въ всичко, и ти благодаря. Ти ми поиска, въ замѣна на услугата и съвета, да ти дамъ четиридесеттѣ

ключа на змея. Ето — два съмъ намѣрилъ вече, вземи си ги. И другитѣ ще намѣря и ще ти ги дамъ. Нѣма защо да крещишъ и да се лютишъ.

— Нѣма защо ли? — викналъ отново магьосникътъ. — Не обеща ли ми ти, щомъ намѣришъ ключоветѣ, да ми ги дадешъ? А ето, че си си позволилъ да използувашъ вече властта на двата ключа, които сж мои, защото съмъ ги откупилъ отъ тебе съ своята помощъ.

— Недей се гнѣви! — успокоилъ го отново момъкътъ. — Ще ти кажа, какъ стана това. Кълна ти се, че не знаехъ нищо за властта, която е свързана съ тия ключове. Дори се учудихъ, когато се яви духъ, безъ да съмъ го викалъ. Запита ме, що искамъ, — и азъ го пратихъ да ми намѣри онова вѣоръжение, което бѣхъ изгубилъ и не знаехъ, кжде да го търся. Нищо твое не съмъ взелъ. А втория духъ пратихъ да ми донесе едно сандъче, което бѣхъ изпусналъ въ извора, кждето пиехъ вода. Но той не можа да го намѣри.

При тия думи магьосникътъ се поуспокоилъ, но все пакъ рекълъ:

— Не биваше единъ честенъ рицаръ да върши това. Ти трѣбваше да си стоишъ на думата.

— Та не си ли устояхъ на думата? — запиталъ юнакътъ. — Ти поиска отъ мене обещание, че ще ти дамъ ключоветѣ. Азъ ти дадохъ двата, ще ти дамъ и другитѣ, щомъ ги намѣря. Нито си ми казалъ, че съ тѣхъ се явяватъ роби, нито съмъ ти обещалъ да имъ не заповѣдвамъ нищо.

Въ това време момъкътъ изровилъ три ключа отведнажъ. Три духа се явили — зеленъ, синъ и портокаловъ. И тримата го запитали, какво ще имъ заповѣда, но той имъ отворилъ, че ги вика — само да ги види. Тѣй направилъ и съ другитѣ роби, които се явили, когато намѣрилъ останалитѣ ключове.

56. ЗА УГОЩЕНИЕТО ВЪ ЗМЕЙОВАТА ГРАДИНА

Като получилъ всички четиридесетъ ключа, магьосникътъ ги сложилъ въ една голѣма кесия и казалъ на момъка:

— Сега вече азъ съмъ царь на змейоветъ и господарь на тоя лабиринтъ, а ти си ми гостенинъ. Ела да те нагостя, та да разберешъ, че искамъ да си останемъ приятели.

Князътъ приелъ съ голѣма радостъ поканата: той билъ много изгладнѣлъ, па искалъ и да се поразговори съ магьосника.

Старецътъ извадилъ единъ ключъ и заповѣдалъ на роба, който се явилъ, да приготви веднага богатъ обѣдъ въ голѣмата градина, всрѣдъ лабиринта. Когато отишли тамъ, всичко било готово. Гостбитъ били вкусни, имало различни плодове, млинове, сиропи. Князътъ се нахранилъ и почналъ да разглежда градината. Тя приличала на мъртвата гора: и цвѣтя, и трева, и дървеса — всичко било каменно.

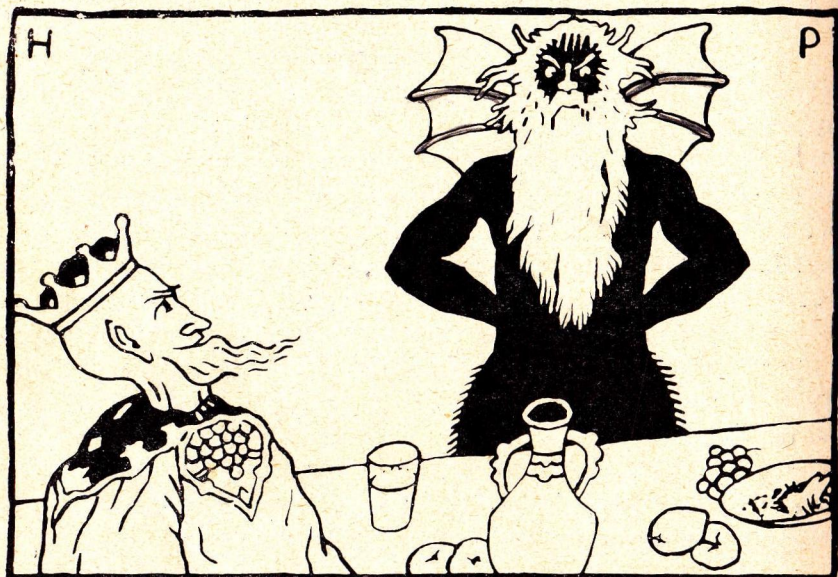
— Не може да се живѣе тукъ, — рекълъ князътъ. — Мъртва е тая градина, а лабиринтътъ прилича на гробница. Азъ ще си вървя.

— Добъръ ти часъ тогава, — казалъ магьосникътъ. — А мене се харесва градината, па и въ лабиринта ми е добре. Не е горещо като въ Халдея. И сега не съмъ вече робъ, а господарь на цѣло змейско царство. Въ ония четиридесетъ стаи, които се пазятъ отъ крилати духове, има какви ли не оржия, колесници, дрехи, накити и съкровища. Змеятъ е събралъ тамъ най-скжпото, що е можалъ да намѣри по земята. Само едно царство има по-богато отъ моето, доколкото съмъ чувалъ: то е царството на чумата. Много ми се иска да отида тамъ.

И магьосникътъ извадилъ единъ ключъ. Явилъ се робъ съ теменуженъ цвѣтъ на кожата — сжщо като перуника — и го запиталъ, що иска.

— Иди въ оборитѣ и ми доведи хвърковатъ конь, който би можалъ да ме отнесе въ царството на чумата.

Сетне извикалъ другъ духъ — кафенъ — и му заповѣдалъ да му намѣри въ съкровищницитѣ на лабиринта оръжие, съ което би можалъ да влѣзе безопасно въ двореца на чумата.

Духоветѣ изчезнали. Тогава старецътъ рекълъ на княза:

— Имамъ и друго желание, но него не мога да ти повѣря. Ако сполуча, кждето и да си по свѣта, ще пратя да те намѣрятъ и да те доведатъ при мене на гости. Тогава и ти ще се почудишь.

И той извадилъ единъ ключъ. Явилъ се шаренъ духъ — на бѣли и черни чърти, като нѣкоя черга.

— Иди ми намѣри дяволския бръмбаръ, — заповѣдалъ му старецътъ, — и ми го донеси веднага.

Тогава князътъ разбралъ, какво ще да е желанието на магьосника, но не рекълъ нищо.

57. ЗА СВАДАТА МЕЖДУ ЦАРЯ НА ЗМЕЙОВОТО ЦАРСТВО И РИЦАРЯ НА ЧЕРНАТА ПЕРУНИКА

Малко следъ това духоветъ почнали да се връщатъ единъ по единъ — все съ праздни ръце.

Теменужняты казалъ на магьосника, че никои отъ конетъ не може да отнесе човѣка въ царството на чумата: въ змейовитъ обори нѣмало такъвъ конь. Кафениятъ робъ съобщилъ, че не можалъ да намѣри въ никоя стая оръжие, каквото го били пратили да търси. Шарениятъ казалъ, че не успѣлъ отъ никого да узнае, кжде е дяволскиятъ брѣмбаръ.

Магьосникътъ се ядосалъ, тропналъ съ кракъ и се развикалъ. Той почналъ да хули тритъ роба, че сж лениви и си не гледатъ работата. После наизвадилъ всички останали ключове и градината се изпълнила съ роби. Тѣ си единъ на другъ не приличали. Имало отъ всички цвѣтове, съ всѣкакви дрехи, съ различни ръстове. Бѣли като варъ, черни като сажди, сини като синило, зелени като гущеръ, червени като ябълка, жълти като лимонъ, теменужни, портокалови. Имало шарени съ по два или три цвѣта, че дори и съ по четири — на пржчки, на квадрати, на точки, на лжкатушни чърти. Едни били едри като слонове, други — дребни като паленца. Нѣкои — мършави, а други — пълни. А да имъ погледне човѣкъ дрехитъ — то било цѣлъ панайръ. Единъ носѣлъ желѣзна броня, другъ — селски дрехи, трети билъ голъ — само съ една шарена престилка, четвърти — дори безъ престилка; едни носѣли кадифе и коприна, други — конопъ, трети — кожуси; нѣкои били голи, но накичени съ огърлици, гривни и пръстени; други имали широки пояси, въ които стърчели ножове, голѣми огнива или ключове.

Както ято жерави изгракватъ, когато полетятъ на есенъ къмъ югъ, — всички въ единъ гласъ —

тъй и четиридесеттѣ роби извикали — кой на тънко, кой на дебело, кой пискливо, кой дрезгаво, но все въ едно и сжщо време:

— Какво ще заповѣдашь, господарьо на змейоветѣ?

Старецътъ заповѣдалъ на всички — правятъ каквото правятъ, да му донесатъ въоръжението, да му доведатъ коня и да му намѣрятъ златния брѣмбаръ. Духоветѣ се изгубили. Царътъ на змейоветѣ ги чакалъ много нетърпеливо. Когато се върнали, тѣ му съобщили, че не можели да намѣрятъ оръжие, съ което се влиза безопасно въ двореца на чумата: такава оръжие ималъ само Великиятъ Дяволъ, но го билъ далъ на една млада магьосница, а тя го подарила на одного отъ рицаритѣ на Черната Перуника. Колкото се отнася до коня, който би отнесълъ човѣка въ царството на чумата, той можелъ да се извика, само като се изтегли костениятъ мечъ; а тоя мечъ билъ у рицаря на Черната Перуника. Най-сетне, за дяволския брѣмбаръ казали, че се намира въ едно сандъче, което лежи вдънъ Извора на Тайната, въ двореца на чумата; отъ тамъ можелъ да го извади само нѣкой духъ, подвластенъ на Великия Духъ на Водата.

— Хубава работа! — рекълъ и злобно и ядовито магьосникътъ, като погледналъ своя гостенинъ и видѣлъ на рамото му образа на черна перуника. — Ти си ми отнелъ, неблагоприятни момко, онова, което ми най-много трѣбваше. Кой ти позволи да извиквашъ духоветѣ на тия ключове? Не знаеше ли, че тѣ сж мои и че само азъ имамъ право да ги пращамъ?

Юнакътъ почналъ да се оправдава, че нищо не знаелъ и че билъ пратилъ роба да му донесе нѣщо, което си е негово. Но царътъ на змейоветѣ се още повече разлютиль. Ясно било, че завижда на княза и желае да му отнеме вълшебното въоръжение.

58. ЗА ЗАКАНАТА НА ОБРЪСНАТИЯ МАГЪОСНИКЪ И ЗА БЪГСТВОТО НА КНЯЗА ОТЪ ЛАБИРИНТА НА ОТМЪЩЕНИЕТО

— Ще видимъ, ще видимъ! — викалъ магъосникътъ и се гнѣвно разхождалъ предъ трапезата. — Ти нѣмашъ право да излѣзешъ отъ тукъ, догдето се не изясни всичко. Ще видимъ!

Той пратилъ духоветъ да му повикатъ Великия Духъ на Водата. Когато се завърнали, тѣ му казали смутено, че оня, когото имъ било заповѣдано да повикатъ, ималъ много по-голѣма властъ отъ царя на змейоветъ — и служителитъ му ги не пустнали при него, а ги изпждили.

Единъ отъ духоветъ рекълъ:

— Царю на змейоветъ, азъ се научихъ, че Великиятъ Духъ на Водата може да се извика само съ помощта на едно пѣстро охлювче; то било у рицаря на Черната Перуника.

Като чулъ това, царътъ на змейоветъ побѣснѣлъ.

Той се изправилъ предъ момъка съ стиснати пестници и му изревалъ въ лицето:

— Защо скри отъ мене, че си пратилъ духа на втория ключъ да ти донесе охлювчето? Ти, значи, ме не само окраде, ами и излъга? Ще те науча азъ!

И, като се обърналъ къмъ своитъ роби, заповѣдалъ имъ да хвърлятъ рицаря въ тъмницата, да го набиятъ и да донесатъ нему бронята и оръжието му.

Но догдето магъосникътъ издавалъ тая заповѣдъ, рицарътъ билъ вече изтеглилъ своя костенъ мечъ и въ градината прѣхтѣлъ нетърпеливо крилатиятъ конь, а снажниятъ робъ държелъ юздитъ му.

Князътъ се метналъ на седлото, коньтъ полетѣлъ като буря и въ градината останали само следитъ отъ копитата му.

Надвечеръ князътъ пристигналъ въ двореца на чумата.

59. ЗА НОВАТА СРЕЩА СЪ ВЕЛИКИЯ ДУХЪ НА ВОДАТА

Тоя пжтъ рицарьтъ на Черната Перуника билъ веселъ. Той се радвалъ, че е излѣзълъ победителъ отъ опасноститѣ, които трѣбвало да преживѣе, следъ като нарушилъ своя обегъ. Испитнитѣ се били свършили. Той се разплатилъ въ Лабиринта на Отмъщенieto и сега можелъ вече да говори и да се обръща назадъ.

Робитѣ посрѣщнали княза и го въвели въ единъ чертогъ, богато украсенъ. Въ всички чертози и коридори, отгдето миналъ момъкътъ, се правѣли бързи приготовления за сватбата. Презъ тоя день юнакътъ билъ толкова много преживѣлъ, че му се струвало да е изтекла цѣла година, откакъ е изчезналъ отъ двореца. Всичко наоколо му се виждало ново, сякашъ го поглежда за първи пжтъ.

Една мисълъ му не давала мира: той се боелъ — да не би нѣкой да е извадилъ вече отъ извора сандъчето съ дяволския брѣмбаръ. Щомъ си излѣзли робитѣ, князътъ се затекълъ къмъ Чертога на Мждростьта. Надникналъ въ Извора на Тайната: сандъчето било още тамъ; то блещѣло, като малко бисерче, изтласкано отъ вълнитѣ къмъ единия край на водоема.

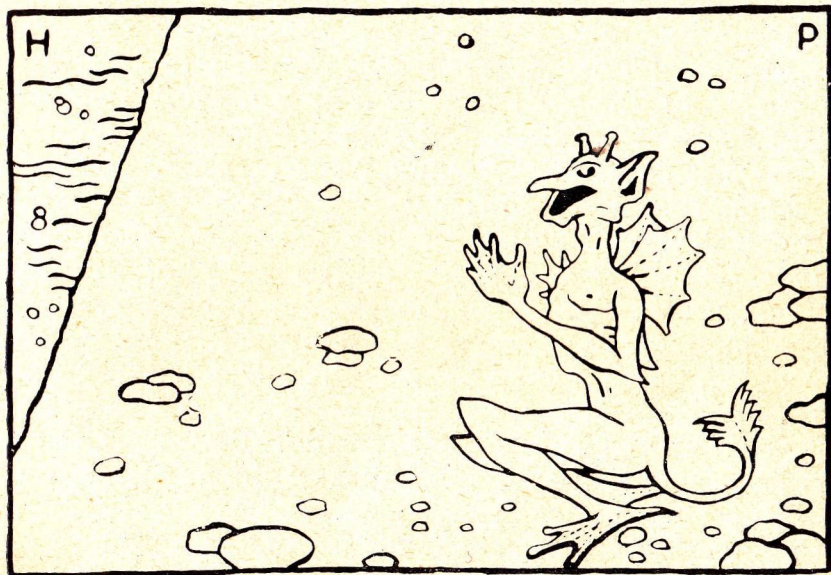
Момъкътъ извадилъ отъ устата си пѣстрото охлювче и духналъ въ него. Явилъ се самъ Великиятъ Духъ на Водата и го поздравилъ приятелски, па го запиталъ:

— Кжде се изгуби точно въ мига, когато щѣхъ да ти кажа, що има по вашето царство?

Князътъ му отговорилъ:

— Ще ти кажа, кжде ходихъ, но най-напредъ ми помогни да извадя ей онова сандъче, което се вижда тамъ, на дъното. Изпустнахъ го, когато пиехъ вода.

Духътъ плъсналъ съ ржце и предъ него застаналъ единъ малъкъ робъ — смѣшенъ воденъ духъ съ ципести пръсти, жабешки очи и крила като перки на риба.

— Я се гурни, миличъкъ, въ водата, че извади онова нѣщо, гдето блещука тамъ, на дъното! — му рекълъ Великиятъ Духъ на Водата.

Следъ малко робътъ измъкналъ сандъчето, подалъ го на господаря си и се скрилъ.

— Ще ти покажа нѣщо, — рекълъ тихо князътъ на Великия Духъ на Водата, като се озърналъ наоколо — да види, не ги ли гледа нѣкой.

И той отворилъ полегичка сандъчето. Бръмбарътъ билъ още тамъ, но упорито се въртѣлъ на гърба си, глухо бръмчелъ и се силѣлъ да хвъркне.

— Видѣ ли това вжтре? — запиталъ момъкътъ, като побързалъ да склопи сандъчето.

60. ЗА СЪВЕТИТЪ, ЩО ДАЛЪ НА КНЯЗА ВЕЛИКИЯТЪ ДУХЪ НА ВОДАТА

Отъ всички, които князътъ срещналъ, откакъ напустналъ бащиния си дворецъ, му се харесали само двама души: Великиятъ Духъ на Водата и дъщерята на чумата. Неговото сърдце му подсказвало че може да имъ се довѣри. Затова той показалъ брѣмбара на Великия Духъ на Водата.

— Много добре е станало, — рекълъ владѣтельтъ на морското царство, — че тоя брѣмбаръ е попадналъ у тебе. Всички се съсипаха да го търсятъ. Може да се каже, че — който го има, отъ него зивиси, чия ще бжде короната на подземното царство. Знае ли чумата, че брѣмбарътъ е у тебе?

— Не. Само двама знаятъ: стариятъ изповѣдникъ и ти.

— Не ти трѣбва да ѱ казвашъ още нищо. Когато ме извика, азъ бѣхъ въ държавния съветъ. Царицата е узнала, че си пратенъ отъ младата магьосница. Тя се бои, че ще вземешъ страната на Великия Дяволъ, ако той се отърве отъ магията до четиридесетия день, затова бърза да се свърши сватбата още днесъ. Тя мисли, че — като се оженишъ за княгинята — ще може да те води на кждето си ще. Ти си мълчи. Следъ сватбата ще видимъ, какво е най-добре да се направи.

— Да, но азъ трѣбва да се върна въ бащиното си царство, — казалъ съ неспокоенъ гласъ рицарътъ. — Научихъ се, че тамъ ставали тревожни работи. Баща ми билъ на смъртно легло.

— Тѣй ли? — викналъ Великиятъ Духъ на Водата уплашено. — Чакай да видя!

И той извадилъ една блѣскава топка, погледналъ въ нея и рекълъ:

— Излѣгали сж те, приятельо. Баща ти се е върналъ отъ война, но е здравъ и читавъ: все за

тебе мисли. Това не е голѣма работа — азъ ще пратя още довечера единъ свой духъ да го успокои, като му каже, че си щастливъ и ще се върнешъ скоро. Въ вашето царство не вилнѣе чума вече: ти знаешъ, че царицата-чума е тукъ и отъ два деня не е излизала никжде. Свършила се е и войната, защото Рицарьтъ на Войната е сжщо тукъ отъ тая сутринь — той е въ държавния съветъ. Въ вашето царство всичко е благополучно. Ти не бива да си отивашъ, догдето се не разплете онова, което се е заплело.

— А какъ ще се разплете то? — попиталъ князьтъ. — Що мога да сторя азъ?

— Ти ли? Ти можешъ да направишъ много, най-вече — следъ като станешъ зеть на чумата, Най-важно е — да се не повлѣчешъ по ума ѝ. Нея ако слушашъ, тя ще те накара да заемешъ мѣстото на Великия Дяволъ, за да освободишъ мжжа ѝ и да изгоришъ тѣлото на сегашния Великъ Дяволъ, та да си остане брѣмбаръ. А после ще нареди тѣй, че властѣта ти надъ подземното царство ще бжде отнета, а Великъ Дяволъ ще стане отново мжжъ ѝ. Тя ще те накара да убиешъ Духа на Братството, който е затворенъ долу, за да живѣе свѣтътъ въ вѣчна омраза. Мене ако питашъ, това не е добро. Азъ знамъ, колко гладко върви работата — да речемъ, въ нашето водно царство, — когато всички духове — и главатарии и подчинени — сж сговорни и се обичатъ. Тогава Духътъ на Бурята, Бѣсътъ на Корабокрушението, Рицарьтъ на Смъртъта и Дяволътъ на Безредицата не смѣятъ да припарятъ къмъ насъ: всички си живѣемъ спокойно, охолно и честито. Навѣрно тѣй е и въ другитѣ царства.

— Много умно говоришъ, — рекълъ князьтъ. — Ти ми се виждашъ най-мждъръ отъ всички въ това подземно царство, затова скжпя твоитѣ съвети. Какво ще ми кажешъ да направя?

— Само едно ще ти кажа за сега. Не се излъгвай да дадеш на чумата или дори на дъщеря ѝ бръмбара, ако узнаят, че е у тебе и ти го поискатъ. Царицата те знае, кой си, и преди да ти даде дъщеря си, е добре обмислила всичко.

— А съ бръмбара що да правя?

— Ще му прекръстишъ нозетѣ и ще му залепишъ тамянъ. А когато Великиятъ Дяволъ ти се яви въ предишното си тѣло и ти поиска черупката, ще обещаешъ да му я дадешъ, ако ти подари безсмъртие.

61. ЗА СВАТБАТА НА КНЯЗА

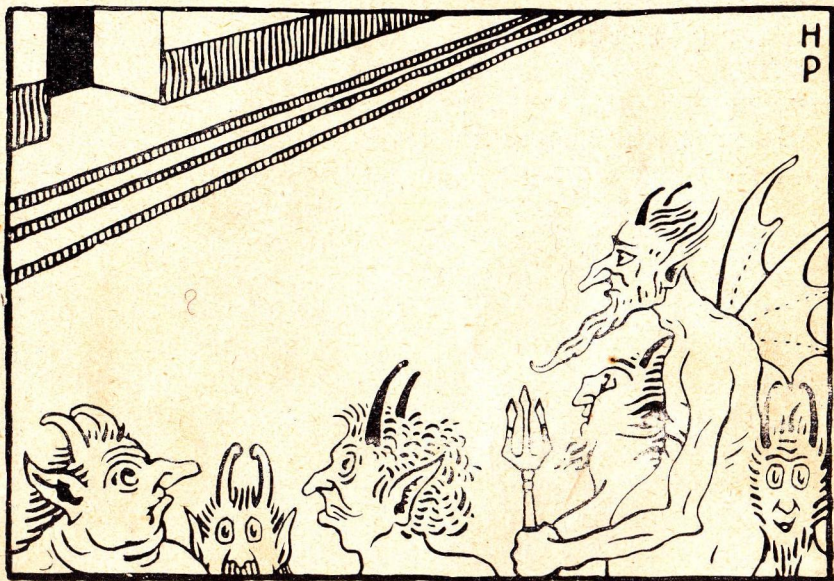
Било вече съвсемъ тъмно, когато ставаль тоя разговоръ между княза и Великия Духъ на Водата.

Малко следъ това въ Чертога на Мъдростъта влѣзло джуджето, което уреждало тържествата и

канѣло гоститѣ. То помолило княза да го придружи до спалнята, за да бжде облѣченъ въ премѣната, която подхожда за брачния празникъ.

Въ спалнята чакали тринадесеттѣ пажа. Момъкътъ и тоя пажъ не позволилъ да му снематъ ризницата и шлема — и тѣ му облѣкли разкошнитѣ дрехи върху бронята. Тия дрехи били много: всѣки пажъ му навлѣкълъ по две-три. Наистина, облѣклото било все отъ тънка свила, но князътъ усѣтилъ — въпрѣки това — че сж го омотали, като буба. Той казалъ на джуджето — разпоредникъ, че не е свикналъ да носи толкова дрехи, и го запиталъ, не може ли нѣкои да се махнатъ, но му се отговорило, че обичаитѣ не бива да се престѣпватъ: тѣй била заповѣдала царицата — тѣй трѣбвало да се направи. Князътъ едвамъ ходѣлъ, но билъ принуденъ да се покори. Надъ коприненитѣ дрехи му препасали тежъкъ мечъ, обули го въ обувки съ златни подкови и му сложили на главата — върху шлема — вѣнецъ отъ сребърни цвѣтя, па го повели.

Предъ вратата на спалнята се били наредили много мъже отъ гоститѣ и го чакали да излѣзе. Щомъ се показалъ, всички му се поклонили, а сетне тръгнали следъ пажоветѣ. Тѣй шествието стигнало до голѣмия пиршески чертогъ, гдето се били вече събрали сжщитѣ гости, които били тамъ на годежната вечерь. Следъ вечерята тѣ се отново наредили, а князътъ уловилъ подъ ржка своята годеница и застаналъ, обърнатъ съ лице къмъ тѣхъ, облѣченъ въ царскитѣ си дрехи. Тогава и чумата бавно станала отъ своя тронъ, приближила се съ тежки крачки до тѣхъ, произнесла нѣщо съ тихъ гласъ и дала знакъ на тринадесеттѣхъ черни пажа да се приближатъ. Тѣ държели въ ржце скжпа пурпурна мантия, обсипана съ човѣшки черепи и кръстосани кости, везани съ сребърна коприна.

Царицата — чума поела мантията и я наметнала върху плещитѣ на младоженеца. После взела голѣма златна корона, надъ чието кржжило се кръстосвали дванадесетъ реда бисерь, а на върха блестѣла голѣма топка отъ смарагдъ. Царицата сложила короната на главата на зетя си. Сетне му подаде голѣмъ жезълъ, изработенъ отъ кость на рѣченъ конь и укиченъ съ кехлибаръ, черенъ коралъ, медь и сребро.

Въ тоя мигъ музикантитѣ засвирили съ своитѣ арфи, гонгове, тржби, цигулки, тжпани и цевници. Всички гости станали на крака. Чумата доведе княза до своя престолъ и го накара да седне, а после каза строго и тържествено:

— Ето господарътъ на цѣлото подземно царство. Той ще управлява, докле е живъ, царството и вие — събрани тука по моя милость — ще му се покорявате. Паднете и му се поклонете, като на свой господарь!

При тѣзи думи всички придворни, съветници, велики духове, дяволи, магьосници, джуджета, пажове, врачове и останалитѣ — а тѣ били много, брой нѣмали — единъ по единъ падали предъ трона,

давали на новия царь клетва за вѣрность и съ дълбокъ поклонъ се оттегляли по мѣстата си. Дълго траяло това. Сетне всички почнали да танцуватъ своитѣ еднообразни и диви дяволски танцове, прекжсвани отъ остри викове, кълчения, смѣхове и ужасни пѣсни. Това се видѣло на новия царь грозно, та дори отвратително, но той трѣбвало да гледа и да се преструва, че му е приятно, защото не искалъ съ нищо да развали веселбата на своята млада жена.

62. ЗА ВЕЛИКИЯ ДЪРЖАВЕНЪ СЪВЕТЪ

Дошло редъ и на царя да танцува. Той трѣбвало да улови за ржка тѣща си — чумата — и да обиколи съ нея два пѣти въ бавенъ танць чертога. Презъ това време тя му казвала:

— Твоятъ успѣхъ, мой скжпи зетко, зависи много отъ едно нѣщо: дали ще можешъ откри, кжде е дяволскиятъ брѣмбаръ. Ти си чуваль за него — не

може да не си чувалъ. Помжчи се да го намѣришь — и тогава всичко ще се нареди отъ добре по-добре.

— Ще се помжча, — рекълъ ѝ царьтъ: — дано успѣя да го намѣря.

Следъ това той потанцувалъ нѣколко пѣти и съ жена си. Тя била радостна: виждало се по всичко, че го харесва за мжжъ. Тя го запитала, далече ли е царството му.

— Много е далече, — рекълъ той — толкова е далеко, че слънцето никога не може да стигне отъ тамъ до тука. А ти искашь ли да те отведа да го видишь?

— Искамъ, — казала царицата; — гдето си ти, тамъ искамъ да бжда и азъ, но се боя, че мама нѣма да ни пустне. Да бѣше татко, той би се съгласилъ: той е много добъръ, обича хората, само иноцитѣ мрази, че четатъ молитви, отъ които му прилошава. Ти знаешъ ли молитви?

— Знамъ.

— Моля ти се, недей чете, че ме е страхъ — да не би да почне да прилошава и на мене. Молитвитѣ сж нѣщо опасно.

Къмъ полунощъ, догдето танцитѣ, игритѣ и пѣснитѣ продължавали, чумата обявила на великитѣ духове, на тримата рицари, на тримата имъ пажове и на всички свои придворни, че е време — съветътъ да се оттегли, за да размисли и да избере замѣстникъ на Великия Дяволъ.

Всички поканени влѣзли въ голѣмия престолень чертогъ на двореца и заели своитѣ мѣста, а царьтъ, царицата и чумата седнали на тронове въ срѣдата на съвета. Чумата обяснила на събранитѣ, че на сутриньта се навършватъ четиридесетъ дня, откакъ Великиятъ Дяволъ е плененъ и — споредъ законитѣ на подземното царство — той трѣбва да бжде смѣненъ по изборъ отъ другого. После добавила,

че Великият Дяволъ е върховенъ господарь на цѣлата област на пъкъла: негови подчинени сж — чумата, рицаритѣ на Войната, Мрака и Смъртта, пажоветѣ на Глада, Грѣха и Бедата, великитѣ духове на Водата, Земята, Огъня и Въздуха, тринадесеттѣ господари на пъкленитѣ области, шестимата пазители на изтезанията, отмъщенията и убийствата, пратеницитѣ на злосторствата, всички магьосници, врачове, знахари, както и всички подчинени на изброенитѣ — дяволитѣ, болеститѣ, малкитѣ духове, змейоветѣ, ламитѣ и цѣлиятъ подземенъ свѣтъ.

Чумата обяснила още, че длъжността е много важна и затова не може да се повѣри всѣкому, затова тя била решила — тази нощъ да подложи на изпитъ всички свои придворни, съветници и довѣреници, та да види, кой е най-способенъ да стане върховенъ властитель на пъкъла. После ги попитала, кой отъ тѣхъ желае да участвува въ надпреварването. Всички поискали. Само Великият Духъ на Водата казалъ, че не може да поеме голѣмитѣ отговорности на тази висока длъжностъ и затова се отказва.

63. ЗА СЪСТЕЗАНИЕТО МЕЖДУ СЪПЕРНИЦИТѢ

Като изслушала всички, чумата се обърнала къмъ зетя си и рекла:

— Никой отъ насъ не се съмнява, че и царьтъ на подземното царство, който е по власть пръвъ следъ Великия Дяволъ, ще пожелае да участвува.

— Да, — отвърналъ момъкътъ: — съгласенъ съмъ.

Но ето, че се обадили гласове:

— Той може да ни бжде царь, но мѣстото на Великия Дяволъ нѣма право да заеме, защото е смъртенъ.

Тогава чумата възразила:

— Не е тъй. Кой ще заеме това мѣсто, още се не знае. Но той може да участвува въ състезанието съ по-вече право отъ васъ, защото и властта му е по-голѣма. Когато се свърши изпитътъ, ще видимъ — дали онзи, който е победилъ, може да стане Великъ Дяволъ, или не.

При тия думи всички млъкнали. На всѣкиго се искало да узнае по-скоро — какъвъ ще бжде изпитътъ.

Чумата пошепнала нѣщо на дъщеря си и рекла:

— Новата царица на подземното царство ще ви каже, какво трѣбва да направи оня, който желае да заеме престола на Великия Дяволъ.

Като рекла това, тя седнала на трона си, а се изправила дъщеря ѝ. Тя казала съ своя сладъкъ гласъ:

— Мои мили помощници, придворни и сановници, чуйте, какво ще ви кажа. Всички знаете, че единъ отъ нашитѣ най-високи сановници — змеятъ съ четиридесетъ глави — отказа да признава нашата власт и се провъзгласи самъ за царъ на змейоветѣ. Поради това и ние му отнехме всички права и забранихме на неговитѣ подчинени да влизатъ въ нашия дворецъ. Той не е безсмъртенъ. Споредъ законитѣ на подземното царство, който извърши постъпка като неговата, се наказва съ смъртъ, ако е смъртенъ, ако ли е безсмъртенъ — съ вѣченъ затворъ. На васъ предстои да изпълните надъ змея присъдата. Който успѣе да го убие, ще получи престола на Великия Дяволъ. Даватъ ви се два часа срокъ, за да извършите тоя подвигъ. Ще бжде признатъ за победителъ оня, който докаже, че е убилъ змея, и разкаже, що се намира въ стаитѣ на неговия лабиринтъ. Следъ два часа всички ще се съберете отново въ този чертогъ и тогава ще видимъ, кой е достоенъ за високото мѣсто. Сега вървете и бързайте, защото

лабиринтътъ е далече. Но бждете предпазливи, защото змеятъ е по-силенъ и отъ най-силния между васъ, а четиридесетъ ужасни змии пазятъ пруста предъ неговия чертогъ.

Като чули тия думи, по-страхливитѣ се отказали отъ участие въ състезанието: тѣ рекли, че за два часа никой не може да отиде до лабиринта и да се върне. Такъвъ подвигъ билъ невъзможенъ. Но десетина души се решили да тръгнатъ. Когато всички се разотишли, чумата казала на зетя си:

— Азъ ще ти помогна да отидешъ бързо въ царството на змейоветѣ и да убиешъ осждения. Ще ти дамъ най-бързия конь и най-силното оръжие, стига да се не боишъ.

— Нѣмамъ нужда отъ нищо, — рекълъ царьтъ. — Преди да изтекатъ двата уречени часа, азъ ще се върна и ще ви докажа, че съмъ убилъ змея.

64. ЗА РАЗГОВОРА МЕЖДУ РИЦАРЯ НА ВОЙНАТА И ЦАРЯ НА ЗМЕИОВЕТѢ

Царьтъ се прибралъ въ своята стая — да чака, докле изтече срокътъ, — а другитѣ състезатели препуснали веднага конетѣ си къмъ царството на змейоветѣ — все по различни пжтища: който презъ кждето знаелъ, че е по-близо. Пръвъ пристигналъ тамъ Рицарьтъ на Войната, който билъ най-добъръ ездачъ отъ всички.

Лабиринтътъ билъ въ това време отворенъ: царьтъ на змейоветѣ давалъ угощение на своитѣ сановници — все змейове. Нѣкои отъ тѣхъ били съ по една глава, други — съ по три, трети — съ по седемъ; имало единъ и съ дванадесетъ: той заемалъ поради това най-висока длъжностъ въ царството — билъ нѣщо като министъръ-председател на змейоветѣ и се ползувалъ съ най-голѣма власть следъ

царя. Царь билъ, разбира се, магьосникътъ, който помогналъ на момъка да убие змея съ четиридесетъ глави.

Единъ отъ стражитѣ — той билъ змия, която може да говори — доложилъ на царя, че отъ царството на чумата е дошълъ Рицарьтъ на Войната и иска да го види. Царьтъ заповѣдалъ да го поканятъ въ голѣмата градина, всрѣдъ лабиринта, гдето ставало угощението.

Когато влѣзълъ въ градината, рицарьтъ се почудилъ, като не видѣлъ змей съ четиридесетъ глави: на златния престолъ седѣлъ бѣлобрадъ старецъ съ хитро лице и съ голѣма корона на главата. Влѣзлиятъ му се поклонилъ и го запиталъ, кжде е неговиятъ господарь, многоглавиятъ змей.

Старецътъ се оскърбилъ отъ тоя въпросъ и казалъ троснато:

— Никакъвъ змей съ много глави нѣма: азъ съмъ царь на змейоветѣ. Кажй, защо си дошълъ!

— Ида отъ царството на чумата, която управлява за сега цѣлия пъкълъ. Змеятъ съ четиридесетъ глави е осжденъ на смъртъ за бунтъ и непокорство. Царицата обяви, че който го убие, ще заеме мѣстото на Великия Дяволъ.

— Добре си дошълъ тогава, — рекълъ усмихнато царьтъ на змейоветѣ. — Седни при насъ да се веселимъ. Многоглавиятъ змей не е живъ, защото го убихъ азъ. Значи, мене се пада престолътъ на Великия Дяволъ, а тебе мога да направя свой царедворецъ. Яжъ и пий съ мене.

— Не мога, — казалъ Рицарьтъ на Войната. — Нѣма време. Следъ единъ часъ трѣбва да бжда въ двореца на чумата, защото тогава ще се избира замѣстникъ на Великия Дяволъ, а азъ участвувамъ въ държавния съветъ.

— Тъй ли? — извикалъ магьосникътъ. — Ами не можешъ ли взе и мене?

— Не мога, отговорилъ рицарьтъ. — Щомъ ти си замѣстникъ на многоглавия змей, присждата тежи и надъ тебе: всѣки отъ насъ има право да те убие. Но има едно срѣдство: то е — да признаешъ властѣта на нашата царица — чумата.

— Съгласенъ съмъ, — рекълъ старецътъ, който билъ увѣренъ, че ще заеме престола на Великия Дяволъ. — Признавамъ на драго сърдце, че всемогщата царица-чума е моя господарка. Да вървимъ тогава.

И, като се обърналъ къмъ змея съ дванадесетъ глави, казалъ му:

— Ти ще управлявашъ царството ми, докле се върна.

Змеяътъ станалъ и му се поклонилъ съ своитѣ дванадесетъ глави, въ знакъ на благодарностъ за тая голѣма честь.

— Но какъ ще дойдешъ? — запиталъ Рицарьтъ на Войната. — Имашъ ли конь, който би те отнесълъ за единъ часъ въ царството на чумата?

— Нѣмамъ, — отговорилъ магьосникътъ, — но ще се кача на твоя конь. Нали си ми подчиненъ?

— Никакъвъ подчиненъ не съмъ ти, — викналъ докачено рицарьтъ. — Още се не знае, дали ти си убилъ змея. Па и да си го убилъ, още не си заелъ престола на Великия Дяволъ. Щомъ нѣмашъ конь, ще си стоишъ тука.

И той потеглилъ да си върви.

65. ЗА РАЗКАЗА НА ЦАРЯ НА ПОДЗЕМНОТО ЦАРСТВО

Като разбралъ, че рицарьтъ ще го остави, царьтъ на змейоветѣ почналъ да му се моли. Той му обещалъ, че — щомъ получи короната на Великия Дяволъ, ще го направи пръвъ следъ себе си въ

пъкленото царство. Рицарът на Войната не билъ много уменъ. Той се съблазнилъ отъ това обещание.

— Добре тогава, — рекълъ. — Ако искашь да дойдешъ съ мене, ще трѣбва да ми станешъ пажъ. Пажътъ на Глада ще слѣзе отъ камилата, а ти ще я яхнешъ и ще карашъ следъ мене.

Така и направили. Пажътъ на Глада яхналъ единъ отъ змейовитѣ коне и препусналъ подиръ тѣхъ, но не можалъ да ги догони.

Малко следъ това почнали да пристигатъ единъ по единъ и другитѣ състезатели, но трѣбвало да се върнатъ, защото лабиринтътъ билъ заключенъ отъ всѣкжде. Запушена била дори и оная дупка, презъ която влѣзълъ князътъ. Всичко това станало по заповѣдь на дванадесетоглавия змей, който се уплашилъ — да не би да го убиятъ.

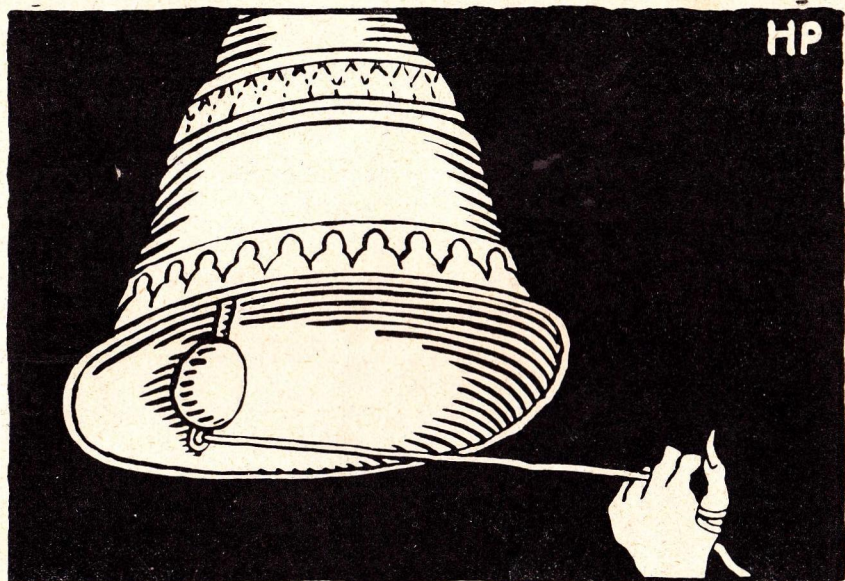
Догдето приказвалъ съ магьосника въ градината, Рицарътъ на Войната изгубилъ доста време, та закъснѣлъ. А другитѣ закъснѣли още по-вече. Когато изминали двата уречени часа, въ престолния чертогъ на чумния дворецъ се събрали само ония, които не пожелали да взематъ участие въ състезанието. Отъ състезателитѣ билъ тамъ само зетътъ на чумата, който прекаралъ въ стаята си, безъ да го знае нѣкой, кжде е.

Голѣмата камбана ударила три пжти. Време било да се пристѣпи къмъ изборъ. Чумата станала отъ престола и рекла:

— Измина времето, отредено за изпитъ. Само единъ отъ състезателитѣ се е върналъ: той е царътъ на подземното царство. Да чуемъ, какво ще ни каже той: билъ ли е въ змейовия лабиринтъ, отгдето е влѣзълъ и излѣзълъ, що е сторилъ тамъ, и — най-главно — убилъ ли е змея съ четиридесетъ глави.

Следъ тия думи, станалъ зетътъ на чумата и разказалъ всички свои приключения въ лабиринта. Той призналъ, че му помогналъ магьосникътъ, но доба-

вилъ и това, че оня билъ робъ на змея и се страхувалъ да посегне на живота му, а търсилъ нѣкой другъ, който би се осмѣлилъ да убие змея, та той да стане царь на змейоветъ.

Догдето разказвалъ подробно всичко това, пристигналъ Рицарътъ на Войната, който се поклонилъ на чумата и запѣхтѣнъ ѝ казалъ, че сегашниятъ царь на змейоветъ иска да влѣзе и да ѝ се закълне въ вѣрность.

— Нека почака отвънъ, — заповѣдала чумата. — Ще влѣзе, следъ като царътъ на подземното царство свърши своя докладъ. А тебе ще кажа, че не можешъ да участвуващъ въ избора, защото не успѣ да стигнешъ на време. Ти нѣмашъ право и да избирашъ, защото си състезателъ; а не можешъ да бждешъ и избираемъ, понеже закъснѣ. Главниятъ распоредникъ ще съобщи сжщото и на другитѣ състезатели, когато дойдатъ.

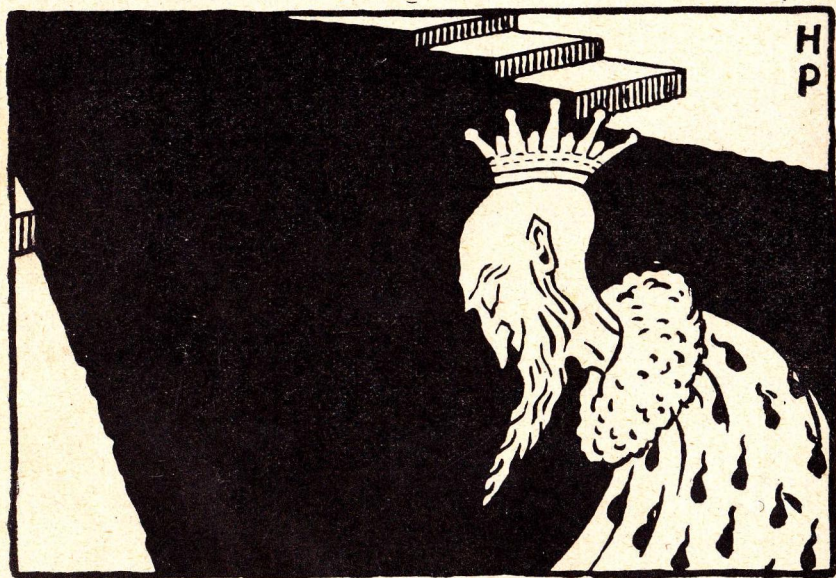
Следъ това зетътъ на чумата продължилъ своя разказъ. Когато свършилъ, нѣкои отъ придворнитѣ, които му завидвали, рекли, че тоя разказъ е остроумно измисленъ, но — за да повѣрватъ въ истинността му, трѣбва да се докаже, че момъкътъ е наистина убилъ змея.

Чумата запитала тогава зетя си:

— Можешъ ли да ни убедишъ съ нѣщо, че си убилъ змея?

— Мога. Отвѣнъ чака магьосникътъ, който бѣ неговъ робъ и който ми даде иглата и стѣклото. Той видѣ всичко.

— Добре, — казала чумата. — Нека влѣзе оня, който нарича себе си царь на змейоветѣ.

Влѣзълъ магьосникътъ, облѣченъ като нѣкой царь, съ жезълъ и държава въ рѣка. Той падналъ предъ престола на чумата, сложилъ на пода жезъла и държавата, цѣлуналъ чехъла на старата царица и се изправилъ.

66. ЗА СВИДЕТЕЛИТЪ НА МОМКОВИТЪ ПОДВИЗИ ВЪ ЛАБИРИНТА НА ЗМЕЯ

Чумата го запитала:

— Като какъвъ идешъ тукъ?

— Като царь на змейоветъ, — отвърналъ старецътъ.

— Кой ти е далъ тая корона, тоя жезълъ и тая държава?

— Азъ убихъ змея и наследихъ престола му. Всички змейове и духове отъ царството на змейоветъ признаватъ моята върховна власть.

— Преди да повърваме, че си убилъ змея, ти трѣбва да разкажешъ, какъ си го убилъ, и да докажешъ, че думитъ ти сж истини. Ала и да си го убилъ, ти не можешъ да му заемешъ мѣстото, защото не си нито змей, нито безсмъртенъ, а царь на змейоветъ може да бжде или нѣкой безсмъртенъ, или нѣкой змей. Ти си билъ робъ на змея и ние те още смѣтаме за робъ. Съблѣчи тия царски дрехи, сними тая царска корона и застани хей тамъ, до вратата, гдето сж наредени робитъ!

Магьосникътъ почналь да вика, че го оскърбятъ и унижаватъ безъ право, че постѣпватъ съ него беззаконно, и тъй нататъкъ, но джуджето (главниятъ распоредникъ) издало заповѣдь на стражитъ да го хванатъ, съблѣкатъ и вържатъ. Четирма стражи се хвърлили върху него и направили каквото имъ било заповѣдано.

Следъ това чумата посочила своя зеть, който седѣлъ на престола си, и попитала строго вързания:

— Виждаль ли си нѣкога тоя човѣкъ?

Магьосникътъ позналь момъка, но излъгалъ, че не го билъ виждаль.

— Добре. Самъ ли уби ти змея?

— Самъ го убихъ, Ваше Величество.

— Какъ го уби?

— Азъ знаехъ, — отвърналъ старецътъ, — че змеятъ е възстаналъ срещу Ваше Величество, и решихъ да го накажа за това. Хвърлихъ едно стъкло съ упоителна течность, то се счупи о пода, отровни пãри се вдигнаха, змеятъ ослѣпѣ и азъ го прободохъ съ дълга игла.

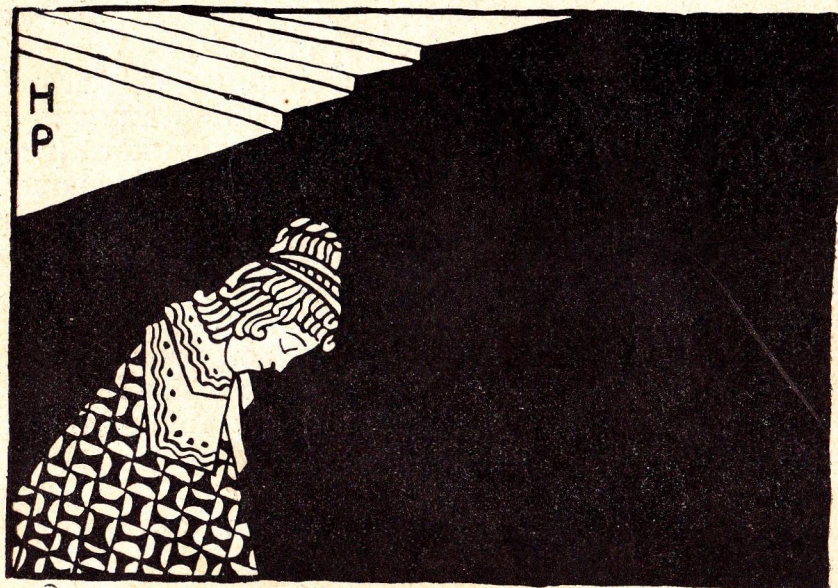
Сетне чумата се обърнала къмъ зетя си и му рекла:

— Свидетельтъ, когото повика, не говори въ твоя полза. Не можешъ ли съ нѣщо друго да докажешъ, че си убилъ змея?

Царътъ помислилъ малко, па рекълъ:

— Мога. Между осемдесеттѣхъ моми, които освободихъ, имаше и една магьосница, дъщеря на арабския халифъ, който е сжщо магьосникъ. Нека Ваше Величество заповѣда да я повикатъ.

Чумата дала знакъ на джуджето, което излѣзло веднага и следъ малко се върнало, придружено отъ една хубава мома. Магьосницата се поклонила на чумата и я запитала, съ какво може да ѝ послужи.

— Познавашъ ли този човѣкъ? — попитала я чумата и посочила зетя си.

Момата се вгледала въ момъка, лицето ѝ свѣтнало отъ благодарностъ и тя рекла:

— Да, той е. Познавамъ го. Той е рицарьтъ, който освободи мене и другаркитѣ ми отъ оня проклетъ змей.

И тя разказала всичко, що станало въ лабиринта.

Тогава чумата запитала членоветѣ на държавния съветъ:

— Увѣрихте ли се, че моятъ зеть е убилъ змея? Повечето отвърнали, че сж се увѣрили.

67. ЗА СВИДЕТЕЛСТВОТО НА ЧЕТИРИДЕСЕТЪ ДУХА — РОБИ НА МНОГОГЛАВИЯ ЗМЕЙ

Но единъ отъ завистниците, Великиятъ Духъ на Размирицата, рекълъ:

— За мене, Ваше Величество, е доказано, че рицарьтъ на Черната Перуника е освободилъ девойкитѣ. Но дали той е убилъ змея, още не съмъ увѣренъ. Може да го е убилъ оня магьосникъ, а рицарьтъ да е пустналъ момитѣ на свобода и да ги е излъгалъ, че той е убилъ змея.

— Това може да се предположи, — рекла чумата. — Потрѣбно е друго доказателство.

И, като се обърнала къмъ зетя си, запитала го:

— Можешъ ли съ нѣщо друго да ни убедишъ?

Тогава зеть ѝ казалъ:

— Извадете отъ джебоветѣ на магьосника ключоветѣ му. Извикайте духоветѣ на тия ключове.

Джуджето намѣрило златнитѣ ключове. Явили се всички духове и почнали да питатъ:

— Какво ще заповѣдашъ, господарю?

Царьтъ накаралъ разпоредника да ги запита, кой е убилъ змея. Духоветѣ сж невидими, но виждатъ

всичко, що става около тѣхъ. Тѣ добиватъ тѣло, само когато трѣбва да се явятъ, за да изпълнятъ заповѣдта на оногова, който държи ключа.

Разпоредникътъ ги попиталъ, видѣли ли сж, кой е убилъ змея.

Всички отвърнали въ единъ гласъ:

— Видѣхме.

— А сега можете ли го позна, ако го видите?

— Можемъ.

— Да не е оня тамъ? — рекло джуджето, като посочило магьосника.

— Не е.

— Ами да не съмъ азъ? — запитало ги то, като се засмѣло.

— Не си и ти, господарю.

— Кой ще е тогава? Я се огледайте наоколо, — да видите, тукъ ли е оня, който е убилъ змея.

Тѣ се озърнали и всички посочили царя.

— Ето го, този е, господарю. Той заби иглата въ гърба на змея.

68. ЗА ИЗБОРА НА НОВЪ ВЕЛИКЪ ДЯВОЛЪ И ЗА ЧЕСТИТКИТЪ ОТЪ СТРАНА НА ГОСТИТЪ

Следъ като четиридесеттѣ духа едногласно засвидетелствуваха, че момъкътъ е убилъ змея, никой не възразилъ нищо. Напротивъ, всички се съгласили, че тъкмо такъвъ юначенъ царь трѣбва да заеме мѣстото на Великия Дяволъ. Зетътъ на чумата билъ избранъ за върховенъ властитель надъ цѣлия подземенъ свѣтъ. Чумата му отстѣпила високия престолъ и първа му се заклела въ вѣрность. Следъ нея положили клетва останалитѣ членове на държавния съветъ, а после се известило съ деветдесетъ и деветъ удара на камбана, че престолътъ на Великия Дяволъ е заетъ достойно и законно отъ зетя на чумата.

Още при първия звънъ се разтворили вратитѣ на престолния чертогъ и гоститѣ нахлули да поздравятъ новия господарь на пъкъла. Всѣки колѣничелъ предъ престола, главниятъ распоредникъ му казвалъ съ високъ гласъ името, занятието и титлата, царътъ се ржувалъ съ него, а едно джудже му давало подаръкъ отъ съкровищницата на подземното царство. Подаръцитѣ били различни — споредъ оногова, комуто се подарява: скъпоцененъ камъкъ съ особена сила, муска, която пази отъ болести, ножъ, който рѣже и желѣзо, везни, които мѣрятъ криво, безъ да се забележи, книга съ магични заклевания, обувки, съ които се върви много бързо, пръчка, която привлича чужди нѣща, и други подобни.

Това тържество траяло много дълго. Царътъ се уморилъ, а гоститѣ се не свършвали: все нови прииждали; дори почнало да му се струва, че мнозина го поздравятъ по два-три пѣти, само за да получатъ подаръкъ. Чакъ тогава разбралъ той, че не е лесно да бждешъ царь — особено въ пъкъла.

Къмъ разсъмване гоститѣ намалѣли. Чертогътъ се поизпразднилъ. Когато останали само членоветѣ на съвета, чумата прошепнала нѣщо на ухото на зетя си и той повикалъ началника на подземната тъмница и му заповѣдалъ да пустне всички затворници. Малко следъ това надошли освободенитѣ да благодарятъ на новия царь. Между тѣхъ били Духътъ на Братството, Духътъ на Мира и духоветѣ на Доброто, Щастието, Плодородието, Сполуката и Надеждата. Имало и други — тѣ били мнозина — но царътъ билъ вече много уморенъ, та и не чулъ имената имъ. Като мислѣлъ, че съ това ще се свършатъ тържествата, той заявилъ на всички освободени, че могатъ да си вървятъ отгдето сж дошли, и да заематъ предишнитѣ си служби, отъ които ги билъ лишилъ бившиятъ Великъ Дяволъ.

Но съ това се не свършило.

Чумата се изправила и рекла:

— Искамъ да зная, Ваше Величество, защо между освободенитѣ не видѣхъ мжжа си, когото бившиятъ Великъ Дяволъ бѣ затворилъ.

Царътъ погледналъ разпоредника и повторилъ въпроса.

Джуджето отвърнало:

— Ваше Величество, съжالياвамъ, че не ми е въ сили да освободя затворника, за когото е дума. Той лежи въ особена килия, а ключътъ отъ нея е у бившия Великъ Дяволъ, чието тѣло лежи като трупъ: нито мога да го попитамъ, где е ключътъ, нито пъкъ мога да се надявамъ, че ще ми отговори.

Тогавя станало нѣщо, което никой не можель да очаква: чумата заплакала отъ отчаяние. Заедно съ нея заплакала и дъщеря ѝ. Никой не би повървалъ, че коравосърдечната царица обича толкова силно мжжа си. Съветницитѣ почнали да си говорятъ тихо. Очевидно, всѣки желаель да помогне съ нѣщо, но никой не знаель, съ що може да се помогне.

69. ЗА РЕЧЪТА НА ВЕЛИКИЯ ДУХЪ НА ВОДАТА И ЗА ОТГОВОРА НА ЦАРИЦАТА — ЧУМА

Въ тоя мигъ Великиятъ Духъ на Водата се приближилъ до царя и му прошепналъ нѣщо на ухото. Царьтъ рекълъ:

— Да чуемъ, какво иска да ни каже Морскиятъ Царь.

Великиятъ Духъ на Водата си заелъ отново мѣстото, па казалъ:

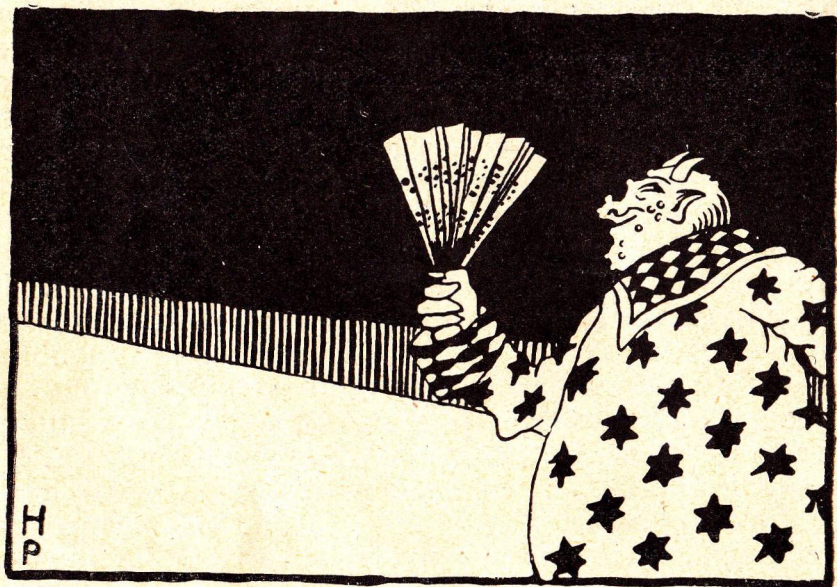
— Всички ние сме, наистина, огорчени, че не виждаме тукъ своя нѣкогашенъ повелителъ — и то въ мига, когато едничката му дъщеря е станала съпруга на оногова, който заема достойно престола на Великия Дяволъ. Неговата радостъ не би имала край, ако можеше да види това. Само едно срѣдство знамъ да се помогне; то е — да се поиска ключътъ отъ бившия повелителъ. Но — за да стане това, трѣбва да му се върне животътъ. Това може да стори само оня, у когото се намира дяволскиятъ брѣмбаръ. Азъ съмъ сигуренъ, че нѣкой магьосникъ между нашитѣ гости го е хваналъ вече. Всички знаемъ, срещу каква цена ще отстъпи той черупката на брѣмбара на бившия Великъ Дяволъ: ще поиска безсмъртие. Ще го поиска — и ще го получи. Но дали ние, които сме съветници на Великия Дяволъ, ще спечелимъ нѣщо отъ това? Бившиятъ ни повелителъ, Духътъ на Омразата, ще почне отново да враждува, да подстрекава, да клевети. Въ нашето голѣмо царство ще настѣпятъ пакъ размирици. Не е ли най-добре — да се даде дарътъ на безсмъртие на оногова, който е сполучилъ да хване брѣмбара, като се поиска отъ него — въ замѣна на това — черупката? По право, такъвъ даръ би трѣбвало да даде Великиятъ Дяволъ, но тъй се случи, че за пръвъ пжть, откакъ свѣтъ свѣтува, нашъ върховенъ властелинъ стана смъртенъ човѣкъ. Никой не може да

му оспорва мѣстото, защото всички признахме, че го е заелъ достойно. Най-високъ чинъ следъ него заема царицата-чума, но не зная, дали Нейно Величество би се съгласила да подари безсмъртие на оногова, който ще ни даде бръмбара.

Всички погледнали къмъ чумата, която бършела сълзитѣ си.

Тя помълчала малко, за да дойде на себе си, па рекла:

— Това, което иска Великиятъ Духъ на Водата, е много. Такъвъ скжпъ даръ до сега не е даванъ никому — и всѣки, който може да го даде, се е заклелъ да направи това само въ краенъ случай, когато доброто на цѣлия подземень свѣтъ изисква това. Мислите ли вие, мои другари — съветници, че мога съ пълно право да дамъ тоя даръ на

смъртния, който ще ни отстжпи бръмбара? Нѣма ли да престжпя клетвата си? Не ще ли се каемъ всички, че сме обещали тоя даръ — най-скжпъ отъ вси

дарове, — ако се изправи предъ насъ нѣкоя проста вещица, или селски врачъ, или неукъ знахарь? Помнете, че който получи отъ насъ безсмъртие, ще има право да участвува въ държавния съветъ: отъ него ще зависи до нѣкжде, какъ да се управлява подземниятъ свѣтъ.

Тогавъ станалъ Великиятъ Духъ на Земята — единъ дебелъ, тумбестъ господинъ, съ кафена кожа и пришки по лицето. Той си вѣлелъ съ вѣтрило, защото му било много горещо.

— Нейно Величество винаги има право, — рекълъ той. — Да видимъ най-напредъ, у кого е брѣмбарътъ. Току тѣй безсмъртие не може да се дава на всѣкиго. Безсмъртието не е диня — на тоя да отрѣжешъ, на оня да отрѣжешъ.... Човѣкъ се познава по лицето, — за безсмъртие ли е, не е ли. Запитайте най-напредъ, кой е хваналъ брѣмбара, па ни го доведете да го видимъ. Сетне ще решимъ, що е най-добре да се направи.

70. ЗА ЛЕШНИКА, КОЙТО ПРАВИ ЧОВѢКА БЕЗСМЪРТЕНЪ, И ЗА ПОЗДРАВИТЪ НА СЪВЕТНИЦИТЪ

Единъ отъ придворнитѣ — Великиятъ Духъ на Въздуха — излѣзълъ веднага да разпита гоститѣ, които продължавали дя ядатъ и пиятъ въ пиршеския чертогъ. Малко следъ това се върналъ и съобщилъ, че никой отъ тѣхъ не е дори виждалъ дяволския брѣмбаръ. Съветницитѣ посрѣщнали това известие съ неприятна изненада.

Но, догдето си отново шушукали и се питали, що да правятъ, царятъ извадилъ отъ чантата сандѣчето и го разтворилъ, па брѣкналъ, та извадилъ брѣмбара. Всички надали радостни викове, като видѣли насѣкомото. Най-много се зарадвала чумата.

А младата царица се толкова забравила отъ радостъ че скочила отъ престола си и се затекла да види брѣмба отъ близо. Дори го пипнала съ прѣстъ по гърба.

— Какъ мислите, — рекълъ Великиятъ Духъ на Водата, следъ като всички заели отново мѣстата си, — не заслужва ли безсмъртие онзи, който е хваналъ брѣмбара?

— О, разбира се, заслужва! — извикали съветниците.

— Не ще и дума, заслужава! — рекълъ тежко Великиятъ Духъ на Земята и си изтрѣвалъ вѣтрилото, като се навелъ да се поклони.

А чумата казала:

— Съ голѣма радостъ ще дамъ скжпия даръ на своя обиченъ зеть, който не само уби змея, а и хвана дяволския брѣмбаръ. На всички ни е ясно, като бѣлъ день, че отъ него нѣма по-изпеченъ магьосникъ по цѣлия свѣтъ.

И тя брѣкнала въ джеба на мантията си, извадила единъ дребенъ плодъ — не по-едъръ отъ лешникъ — и го дала на царя.

— Вземи го, — рекла му тя, — и го глѣтни, безъ да го сдѣвчешъ. Ако го сдѣвчешъ, ще умрешъ; ако ли го глѣтнешъ, ще станешъ безсмъртенъ.

Царьтъ глѣтналъ плода. Нищо особено той не усѣтилъ, но по това, че всички му се поклонили въ сжщия мигъ и го поздравили, като равенъ тѣмъ по безсмъртие, разбралъ, че наистина ще да е станалъ безсмъртенъ.

71. ЗА РАЗГОВОРА СЪ БИВШИЯ ВЕЛИКЪ ДЯВОЛЪ И ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА ПОСЛЕДНИЯ ЗАТВОРНИКЪ

— Хайде сега да пристжпимъ къмъ най-важната работа! — рекла чумата. — Трѣбва да слѣземъ въ подземието, гдето е килията на бившия Великъ Дяволъ.

Всички членове на съвета напустнали чертога и, предвождани отъ началника на тъмницата, се озовали въ широкъ прустъ, кждето падала слаба свѣтина. Тя излизала отъ очнитѣ дупки и отъ устата на дванадесетъ човѣшки черепа, забити наврѣхъ стениѣ. Началникътъ настѣпилъ една плоча и предъ съветнициѣ се отворила сжщата стая, която билъ видѣлъ презъ нощъта момъкътъ.

Великиятъ Дяволъ лежелъ и се не мръдвалъ. Около него нѣмало вече момитѣ (очевидно, тѣ били изпждени, следъ като се избралъ новъ Великъ Дяволъ).

Чумата взела брѣмбара отъ зетя си, обърнала го нагоре съ корема и рекла:

— Направи каквото трѣбва.

Царьтъ кръстосалъ нозетѣ на насѣкомото и го хваналъ за тѣхъ.

— Обърни го сега и направи другото, — казала чумата.

Той взелъ кжсчете тамянь, нагрѣлъ го на една свѣщъ, която му поднесълъ Великиятъ Духъ на Огня, и капналъ една капка върху гърба на брѣмбара, гдето била изобразена двурогата глава. Насѣкомото се бързо разшавало, издало остъръ писъкъ и разперило крила да хврѣкне, но царьтъ го стискалъ яко. Малко следъ това брѣмбарьтъ падналъ мъртъвъ въ шепата му, а Духътъ на Омразата скочилъ отведнажъ.

— Кой си ти и що искашь отъ мене? — извикалъ той, като изгледалъ царя.

— Дай ключа на килията, въ която си затворилъ моя тѣстъ, чийто престолъ отне беззаконно! — заповѣдалъ му царьтъ.

— Съ какво право искашь тоя ключъ? Кой си ти?

— Азъ нося короната на Великия Дяволъ и ти ще се изправишь следъ малко на сждъ предъ държавния съветъ — да отговаряшь за дѣлата си. Ти

виждашъ въ ржката ми черупката на бръмбара, въ който бѣше затворенъ. Ако не дадешъ веднага ключа, ще я изгоря: духътъ ти ще отиде на вѣчно заточение и ще чака тамъ чакъ до деня на Страшния Сждъ.

Духътъ на Омразата се изплашилъ.

Той си извадилъ съ прѣстъ едното око, бръкналъ въ дупката, измъкналъ отъ тамъ единъ златенъ ключъ и го подалъ на Великия Дяволъ, па си намѣстилъ отново окото — сякашъ не го е и вадилъ.

Царътъ далъ ключа на началника, който повелъ отново съветниците. Минали презъ много заплетени коридори, докле стигнали до една висока врата. Началникътъ на тъмницата я отключилъ и казалъ съ високъ гласъ:

— Излѣзь и благодари на Великия Дяволъ, който те освобождава.

Но отъ килията се чулъ гласъ:

— Проклетъ да бжде тоя, който ме затвори тукъ! Още когато влѣзохъ, азъ дадохъ дума да не приема никога отъ него своята свобода, като милость. Заключи вратата и ме остави на мира! Азъ знамъ, че единъ день ще се свърши царуването на моя врагъ — и другъ ще дойде да ме освободи.

— Излѣзь, татко, — извикала царкинята — чума, — свърши се царуването на оногова: ела прегърни моя съпругъ, който носи короната на Великия Дяволъ.

72. ЗА ПРИСЖДАТА НАДЪ БИВШИЯ ВЕЛИКЪ ДЯВОЛЪ И НАДЪ САМОЗВАНИЯ ЦАРЬ НА ЗМЕЙОВЕТЪ

Преди още невѣстата да издума, отъ килията се показалъ единъ сухъ и високъ мжжъ, съ брада до колѣнетѣ и съ много голѣми очи. Той се хвърлил да прегръща дъщеря си, жена си и зетя си

и да имъ благодари. Като видѣлъ, че задъ съветниците стои Духътъ на Омразата — голъ, окованъ въ вериги, пазенъ отъ стражи, — той скръцналъ съ зъби, заканилъ му се и почналъ да го напада.

Но чумата рекла:

— Да отидемъ въ сждебния чертогъ и да решимъ сждбата на виновнитѣ.

Всички потеглили следъ разпоредника, който ги отвелъ въ чертога на Правосъдието. Сждебното заседание траяло кжсо. Духътъ на Омразата билъ осъденъ на вѣчно изгнание. Щомъ изгорили брѣмбара, тѣлото на исполина се разпаднало на прахъ. Магьосникътъ, който се обявилъ за царъ на змейоветѣ, билъ наказанъ съ изгнание до животъ извънъ предѣлитѣ на подземното царство. Отнели му ключоветѣ, които Великиятъ Дяволъ раздалъ на своитѣ съветници, а за царъ на змейоветѣ назначили змея съ дванадесетъ глави. Но го назначили съ условие — да признае властта на Великия Дяволъ и на чумата.

Следъ това всички влѣзли въ пиршеския чертогъ, гдето гоститѣ ги отдавна чакали. Започнала такава веселба, каквато не се е ни чула, ни видѣла. Тъстътъ на Великия Дяволъ — отъ години не пилъ, ни ялъ — излапалъ сто паници гостба и изпилъ четири бѣчви вино. Тѣлото му било като отъ ластикъ: колкото ядѣлъ и пиелъ, толкова по-вече се издувалъ; най-после се издулъ дотамъ, че дори Великиятъ Духъ на Земята се виждалъ на всички като комаръ предъ него. Когато почнали танцитѣ, тъстътъ сжщо поискалъ да танцува. Но, понеже не можелъ да се държи на нозетѣ си, търкалялъ се като топка.

Тѣй продължила гощавката. Тѣй се и свършила, когато минали уреченитѣ дни и нощи. Тогава всички се разотишли. Великиятъ Дяволъ си отдѣхналъ: настъпило най-сетне време да поспи и да се отмори.

73. ЗА НАЙ-СТРАШНАТА НОЩЬ ВЪ ЖИВОТА НА КНЯЗА

Той билъ отведенъ не въ оная спалня съ четвъртитата дупка, а въ друга — много широка и богато наредена, спалня наистина царска. Тринадесеттѣ пажа го съблѣкли и го завили, когато си легналь.

Царьтъ билъ толкова уморенъ, че заспаль веднага.

Но по едно време — кой знае, на съне ли било това, или на яве, — въ спалнята се разнесълъ ужасенъ шумъ, сякашъ се срутватъ планини.

Веднага следъ това нахлули въ царската спалня четиридесеттѣ духа, които се извиквали съ ключоветѣ на змея. Тѣ надошли всички: и черниятъ, и бѣлиятъ, и шарениятъ като черга, и голитѣ, и облѣченитѣ — всички до единъ. Навлѣзли и се нахвърляли върху царя съ бѣсни викове:

— Защо ни отне отъ добрия магьосникъ, когото пропжди, и ни направи роби на дяволитѣ?

Напраздно Великиятъ Дяволъ махаль съ ржце да се пази отъ ударитѣ имъ. Напраздно се мжчель да имъ обясни, че стариятъ магьосникъ никакъ не е добъръ, ами е лъжець, хитрець и лошавъ човѣкъ. Духоветѣ го удряли съ тежкитѣ си ржце — кой съ плесници, кой — съ пестници, кой пѣкъ го мушкаль съ лакти. Нѣкои го бодѣли съ прѣсти въ очитѣ, други му дърпали ушитѣ, трети го удряли право по носа.

Царьтъ надаваль писъци за помощъ, но никой се не явяваль да го защити.

Ахъ, защо го не бѣха отвели въ оная спалня съ дупката: тамъ имаше четирма силни черни великани — тѣ нѣмаше никого да пустнатъ да му тревожи съня!

Опитвалъ се и да стане, за да се защити, но тѣлото му било като живакъ — не можело да се вдигне. Съсипанъ отъ удари, Велик ятъ Дяволъ почналъ да съжалява, че е безсмъртенъ: да можеше поне да умре, щѣше да забрави и мжкитѣ, и унижението, и позора, че е царь, а го биятъ като нѣкой престѣпникъ.

Значи, тѣй ще бжде за напредъ: нѣма умиралка, нѣма отърваване отъ никакво страдание — ще се мжчи, ще се мжчи, вѣчно ще се мжчи — безкрайно, чакъ догде се свърши свѣтътъ, а може-би и следъ това....

Въ тия тежки мисли Великиятъ Дяволъ и не забелязалъ, че духоветѣ сж изчезнали единъ по единъ. Когато се опомнилъ, видѣлъ, че лежи самъ въ голѣмата спалня, тѣлото го боли — като че ли е надробено на кжсове, а наоколо му нѣма жива душа....

74. ЗА МЛАДАТА МАГЪОСНИЦА И НЕЙНАТА МЖКА

Но ето, че се чулъ досамъ леглото кротъкъ гласъ:

— Спи спокойно, царю честити! Азъ стоя край тебе и те пазя. Азъ пропждихъ ония проклети духове, които те хулѣха и биеха. Спи си, не се тревожи: всичко ще мине и ти ще бждешъ отново щастливъ!

Чий може да е тоя приятенъ и добъръ гласъ? Царьтъ го е чувалъ нѣкога, познава го, а не може да си спомни, чий е. Дали не е на жена му? Не ще да е: нейниятъ е другъ. Тоя гласъ той отдавна не е чувалъ. Не е ли оня, що пѣше въ пустинята и го мамѣше? Не е и той: оня гласъ приличаше, наистина, донѣкжде на ангелски, но нѣщо хитро звучеше у него. Чий ще е тогава?

Легналиятъ прави усилие, извърща си главата и вижда, че до леглото му стои младата магьосница — не дъщерята на арабина, а оная отъ бащиното му царство. Тя е облѣчена цѣла въ червено-малинени дрехи, на главата ѝ има вѣнецъ отъ макове, а устата ѝ се скръбно усмихватъ. Момата го гледа дълго — и на царя става гузно, че тя го гледа тъй, сякашъ го безмълвно укорява.

Най-сетне тя заговорва отново, но гласътъ ѝ е сега много тжженъ:

— Тъй ли трѣбваше да направишъ, царю честити? Много скоро ме забрави ти! Азъ ти дадохъ непобедимо оржжие и най-бързия конь на свѣта, а ти ме забрави веднага, щомъ влѣзе въ двореца на чумата. Тамъ ти си намѣри годеница, която ти стана жена, а забрави, че и азъ имамъ годеникъ, за който искамъ да се омжжа. Що стори ти съ него? Защо пустна неговия врагъ отъ затвора, а самия него прати на вѣчно изгнание, като му разби тѣлото на прахъ, за да не мога никога вече да го срещна и душата ми да се кжса отъ мжка, додето съмъ жива?

Люта болка свила сърдцето на царя, като чулъ тия думи. Той искалъ да каже на момата, че ѝ е благодаренъ за голѣмата услуга, която нѣма да забрави никога; че не той, а великиятъ съветъ е осждилъ на изгнание бившия Великъ Дяволъ, който е напълно заслужилъ това наказание. Но устата му били сковани, та не можелъ да каже дума: напрѣгалъ всичкитѣ си сили, а отъ устата му се не откърталъ и звукъ.

Отъ това му станало още по-тежко. Значи, това е то — да бждешъ царь! Тебе да обвиняватъ за всички присжди — дори и когато сж справедливи, безъ да можешъ да се оправдаешъ! Хората да страдатъ, а ти да не можешъ да ги утешишъ, да нѣмашъ сили да имъ обяснишъ, че не си виновенъ ти. И това ще продължава все така — вѣчно, безкрайно...

75. ЗА БИВШИЯ ВЕЛИКЪ ДЯВОЛЪ И ЗА НЕГОВИТЪ ЗАКАНИ КЪМЪ ЦАРЯ

Въ такива горчиви мисли се билъ унесълъ Великиятъ Дяволъ, та се билъ забравилъ, когато изведнажъ застаналъ предъ него сжщиятъ, за когото говорѣла младата магьосница отъ замъка. Отъ почуда царьтъ се цѣлъ изправилъ на леглото.

Всрѣдъ спалнята стоелъ Великиятъ Дяволъ — все тѣй едъръ, като исполинъ, ала съ тжжно и благородно лице; той билъ голъ, на лѣвата му ржка блестѣла златна гривна съ едро изображение на брѣмбаръ, а на челото му свѣтѣла голѣма, зелена звезда.

— Той се е промѣнилъ, — казалъ си на ума царьтъ. — По-рано не изглеждаше благороденъ и звезда не сияеше на челото му.

Великанътъ сякашъ прочелъ мислитѣ му, защото рекълъ веднага следъ това:

— Ти се лъжешъ: азъ съмъ си билъ винаги такъвъ, какъвто ме виждашъ сега. Но ти ме не познавашъ. Ти сждишъ за мене споредъ онова, което си чулъ — и затова произнесе съвсемъ несправедливо присждата: за нея ще отговоряшъ предъ небесното правосудие. Да не мислишъ, че на тебе ще бжде нѣщо простено? Помни, че си безсмъртенъ като мене, а на безсмъртнитѣ се нищо не прощава. Помисли си само, че следъ време и тебе може да наклеветяты. Може да се вести отъ нѣкжде другъ, поюнакъ отъ тебе, и да ти заеме престола. Ти живѣешъ въ царството на магьосни сили: увѣренъ ли си, че утре или други день нѣкой нѣма да те превърне на костенурка, или на червей, или на гжсеница? Тогавя всѣки може да ти грабне короната, а после да те прати на вѣчно изгнание, както ти изпрати мене. Никога недей забравя това: царството на пкъла е коварно!

Като чулъ тия думи, Великиятъ Дяволъ грохналъ на леглото, като че ли му пресѣкли колѣнетѣ. Той се вкаменилъ отъ страхъ. Очитѣ му се склопили, като на мъртвецъ, челюститѣ му се вкоченили. Въ душата му бликнала мъжа, каквато не знаелъ до тогава, че човѣкъ може да изпитва.

Да бжде превърнатъ на червей, гжсеница или жълва — да се зарива въ земята, или да се крие подъ тревата и да трепери при всѣка стѣпка на хората, че може да го смачкатъ, и да се бои отъ всѣко животно, че може да го изяде! А догдето е преобразенъ на такава долна животинка, да се яви нѣкой и да му земе мѣстото, а после да го прокуди въ вѣчно изгнание, безъ да му позволи дори да се защити! Духътъ му да се лута въ тъмнината, откъснатъ отъ всички, които е обичалъ и които сж го обичали, прогоненъ въ кой знае какви неприятни мѣста на невидимия свѣтъ! И това да трае не день, два, не и година, не и вѣкъ, а — чакъ догдето свѣтъ свѣтува!

Ледна потъ избила по тѣлото на царя. Той направилъ страшно усилие да си отвори очитѣ, за да види, още ли е тамъ исполинътъ — и отведнажъ се събудилъ.

Било свѣтло.

Въ широката спалня свѣтѣли златнитѣ украшения. Той станалъ. Нѣмало никакъвъ исполинъ.

И тогава забелязалъ, че до неговото легло има друго. Тамъ лежела жена му, дъщерята на чумата. Тя спѣла спокойно, на устата ѝ имало усмивка. Както била заспала, тя приличала на ангелъ.

76. ЗА РЕШЕНИЕТО НА ВЕЛИКИЯ ДЯВОЛЪ ДА ПРЕОБРАЗИ ПЪКЛЕНОТО ЦАРСТВО

Спалнята имала две врати: една — срещу леглото на царицата, а друга — срещу това на царя.

Догдето Великиятъ Дяволъ се разхождалъ въ стаята и обмислялъ, що да направи, за да преобрази пъкленото царство, та да му се не случатъ злинитѣ, които сънувалъ, и дветѣ врати се отворили изведнажъ. Едната водѣла въ голѣма и хубава градина, каквато царьтъ и не подозиралъ, че може да има въ подземното царство, а другата — къмъ дълъгъ, тъменъ коридоръ.

Той излѣзълъ въ градината; въ спалнята било задушно. Пръвъ пжтъ отъ толкова време царьтъ чулъ птича пѣсенъ: по клонитѣ на голѣмитѣ дървеса подскачали птици и пѣели. Той седналъ подъ едно дърво и се заслушалъ. Сторило му се, че разбира, що казватъ въ своитѣ пѣсни птицитѣ. И наистина, тѣ си говорѣли една на друга.

Едно славейче пѣло отврѣхъ леската:

— Я вижте нашия господарь, колко е рано станалъ! Той е дошълъ да ни види и да чуе пѣснитѣ ни. До сега никой отъ господаритѣ не е идвалъ при насъ да ни послуша.

Нѣкжде отъ низкитѣ клони на орѣха се обадиль папагалъ и рекълъ:

— Добро утро, царю честити! Защо си толкова умисленъ?

А едно синигерче се обадило отъ сливата:

— Той е сънувалъ нѣщо неприятно, затова е скръбно лицето му.

— Тъй ли? Той ли? — извикала една сврака и почнала да подскача по пѣсъка къмъ Великия Дяволъ.

— Бре, бре, бре! Какво ли пъкъ страшно му се е привидѣло? — изгракалъ единъ голѣмъ гарванъ отъ купчината торъ, гдето билъ отишълъ да рови.

— Азъ ще ви кажа, азъ ще ви кажа, — пропѣлъ косътъ.

— Кажи де! Кажи де! — провикнала се свраката.

И косътъ захваналъ да разказва, що билъ сѣнувалъ царьтъ тая нощъ. Той разправилъ всичко, сякашъ го е гледалъ отъ близо.

Въ това време долетѣло едно канарче и рекло:

— Нашиятъ господарь не бива да скърби. Той е царь на подземното царство и може да направи всичко, стига да се не бои отъ дяволитѣ и да ги не слуша.

— Да, да, и да ги не слуша, — потвърдилъ папагалътъ.

— Какво? Какво? — запитала свраката.

Канарчето продължило:

— Нека впрегне всички на работа и да имъ не дава да правятъ злини. Нека накара едни да оратъ, други да сѣятъ, трети да жънатъ, четвърти да косятъ, пети да мелятъ жито, шести да мѣсятъ хлѣбъ. На едни да даде мотики да копаятъ, на други — хурки и лень да предатъ, на трети — станове да тъкатъ, на четвърти — игли и конци да шиятъ. Да прекопятъ и засадятъ пуститѣ полета, да ги превърнатъ на градини, ливади и ниви. Като работятъ отъ сутринъ до вечерь, не ще имъ остане време да мислятъ зло. Па — като се научатъ на работа — да отидатъ при хората, че да имъ помагатъ.

— Е хей! — провикналъ се скорецътъ. — Колко си глупаво, мъничкото ми! Где се е чуло и видѣло — дяволъ да оре и сѣе?

— Да, да: да оре и сѣе! — повторилъ шарениятъ папагалъ.

— Що? Що? — запитала отново свраката, която е много разсѣяна и не дочува.

— Ти си глупавъ, — сопнало се канарчето. — Не оре и сѣе, защото нѣма кой да го накара.

Догдето птицитѣ се разговаряли тъй, по пжтеката се задалъ главниятъ распоредителъ. Той се още отъ далече поклонилъ низко на Великия Дяволъ и го запиталъ, не е ли време да се събере великиятъ съветъ.

— Следъ малко ще дойда, — рекълъ царьтъ. Когато джуджето си отишло, той си помислилъ:

— Това царство трѣбва да се преобрази. Изглежда, че птицитѣ сж по-умни отъ мене. Канарчето има право: азъ трѣбва да впрегна всички на работа — всѣки да върши онова, което му прилѣга, но никой да не стои съ скръстени рѣце. Въ моето царство не трѣбва да има леность.

77. ЗА ДОПИТВАНЕТО НА ВЕЛИКИЯ ДЯВОЛЪ ДО МОРСКИЯ ЦАРЬ И ДО ЦАРИЦАТА-ЧУМА

Макаръ че Великиятъ Дяволъ билъ решилъ — бездруго да преобрази царството си, той намислилъ, че ще е добре да се посъветва най-напредъ съ двама-трима отъ членовѣ на съвета.

Преди всичко, той поговорилъ съ Великия Духъ на Водата. Всичко му разправилъ. Казалъ му дори и за птичия разговоръ, и за сънищата си. Сетне го запиталъ, какво ще го посъветва да направи.

— Това, което си намислилъ, е добро, — рекълъ Морскиятъ Царь, — но мъчно ще успѣешъ. Всички твои поданици сж лениви. До единъ ще се възбунтуватъ. Ти недей слуша птицитѣ: птица ни оре, ни сѣе, ни въ житници събира — това го има писано и въ Евангелието. Мене ако питашъ, не ти трѣбва да се залавяшъ за такава работа. Ще се наговорятъ противъ тебе и още утре ще те лишатъ отъ престола.

Царьтъ се обезсърдчилъ отъ тия думи, но решилъ все пакъ да попита поне тѣща си. И ней казалъ, що мисли да прави, и поискалъ съвета ѝ.

Тя му рекла направо:

— Това, което си намислилъ, е глупаво. Какъ можа да го измислишъ? Види се, че ти си юнакъ, но те не бива да управлявашъ. А ние се всички радвах-

ме, че сме намѣрили най-сетне царь, какъвто ни трѣбва. Никому дума да не си казалъ за това, що си намислилъ, че ще ти се смѣятъ! Най-добре — престори се на боленъ, затвори се въ стаята си, па остави днесъ азъ да се разправямъ съ съветниците.

Като чулъ това, царьтъ се засрамилъ. И на самия него се видѣло смѣшно онова, що билъ намислилъ.

Той послушалъ тъща си: обявилъ, че е неразположенъ, и се оттеглилъ въ стаята си. Чумата свикала съвета, обяснила, че зеть ѝ е уморенъ отъ дългото пжтуване, отъ подвига и тържествата, та възлага на нея да води държавнитѣ работи, докато си почине.

Младата царица се научила отъ майка си за намѣренията на своя мжжъ. Тя го намѣрила въ стаята му отчаянъ и току-речи боленъ. Едничка тя разбрала, че царьтъ страда отъ злинитѣ, що се вършатъ, и желае да ги премахне. Почнала да го утешава, че следъ време всичко ще се промѣни малко по малко. Но той все настоявалъ, че не бива работитѣ да вървятъ така; че самъ трѣбва да се намѣси, за да се тури край на злото.

— Хайде да вървимъ въ твоето царство! — рекла му тя. — Ти страдашъ тукъ, защото не си свикналъ. Да отидемъ за малко при баща ти, да поживѣемъ тамъ, па да се върнемъ. Ще видишъ, че тогава всичко тукъ ще ти се стори малко по-добро. Ти се наистина много измжчи.

78. ЗА ОТМЪЩЕНИЕТО НА ЗМЕЯ СЪ ЧЕТИРИДЕСЕТЪ ГЛАВИ — КРАЙ НА ПРИКАЗКАТА

Изтекълъ и тоя день.

Вечерьта царьтъ си легналъ рано. Той се опиталъ да забрави всичко, що станало до тогава, за да може поне една нощъ да се наспи като свѣта. И за известно време наистина забравилъ всичко.

Нѣщо го понесло нанѣкжде и той усѣтилъ онова приятно чувство, което усѣщаль въ детинство, когато сънувалъ, че лети.

Но неговиятъ летежъ ставаль все по-бръзъ и по-бръзъ.

Почнало да му става неприятно, да го дострашава. Той се носѣлъ толкова бързо, че не можель да разбере, кой го носи. Ала по едно време се усѣтилъ издигнатъ много на високо, надъ облацитѣ, дори още по-високо — подъ самитѣ звезди. Земята останала много далече подъ него.

И въ тоя мигъ се чуль единъ злорадъ гласъ:

— Страхъ ли те е, а? Страхъ ли те е?

Погледналь царьтъ — и що да види? Той лежелъ върху гърба на змея съ четиридесетъ глави. . . .

Цѣль изтрѣпналь, като видѣль това. Що да прави сега? Ако остане — чудовището ще го разкъса. Ако ли скочи, ще стане на кжсове.

А змеятъ го носѣлъ все по-бързо, извиваль се по въздуха, обръщаль се като аеропланъ и му говорѣль:

— Ти се опита да ме убиешъ, но не успѣ. Виждашъ ли ме, ч есъмъ живъ? Какво да ти направя сега, а? Какво да ти направя? Казвай де! Да те изямъ ли — или да те хвърля? Само да си сгърча гърба, както си знамъ, ще се намѣришъ всрѣдъ океана. Казвай де! Казвай, защо мълчишъ?

Царьтъ билъ мъртавъ отъ страхъ: престаналь дори да диша. А змеятъ се още по-вече ядосваль, че оня не продумва дума.

По едно време чудовището се разфучало като буря, извило се, сгърчило си гърба, подхвърлило царя въ въздуха и се изгубило.

Чули се само думитѣ:

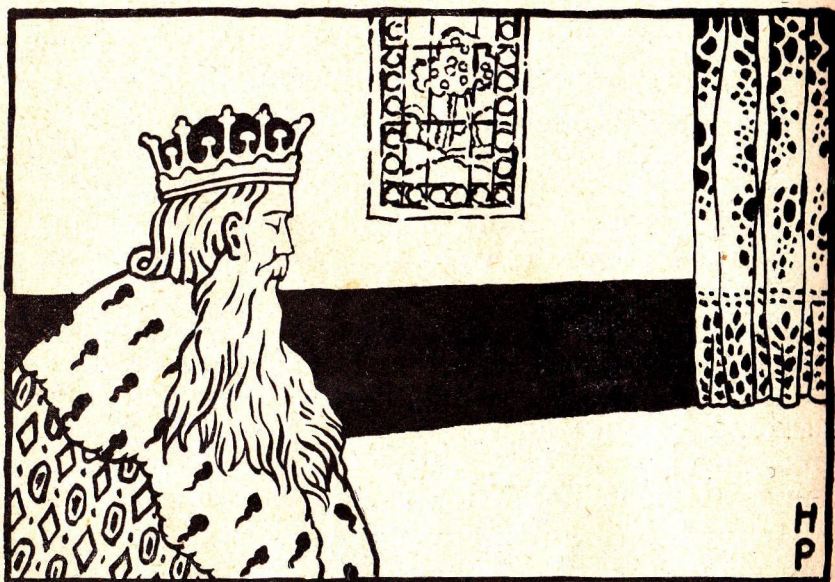
— Помни, що правишъ! Който убива, и него ще убиятъ.

Царьтъ полетѣлъ съ главата надолу въ нѣкаква страшна тъмнина, надалѣ писъкъ колкото му гласъ държи. . . и се събудилъ въ леглото си.

Огледалъ се наоколо: никакъвъ подземенъ дворецъ.

Презъ прозореца се виждали градинитѣ на бащиния му замъкъ. Слънцето свѣтѣло — едро, весело и хубаво.

На масичката лежелъ брѣмбарьтъ, похлупенъ съ кристална чаша. До леглото седѣлъ стариятъ царь, който се билъ върналъ отъ война и чакалъ сина си да се събуди, за да го прегърне.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	стр.
37. За пѣстрото охлювче	5
38. За тайната на подземнитѣ стаи въ двореца на чумата	8
39. За свадата между стария магьосникъ и Великия Дяволъ	9
40. За годѣжа между младата магьосница и Великия Дяволъ	11
41. За отмъщението на стария магьосникъ	12
42. За тайната на втората килия въ подземния затворъ на чумата	14
43. За нарушението на обета, за мъртвата гора и за новитѣ премеждия на княза	15
44. За лабиринта на отмъщението	18
45. За змея съ четиридесетъ глави и плененитѣ девойки	20
46. За придворния магьосникъ на змея	24
47. За разказа на магьосника и за тайната на лабиринта	26
48. За злата царица и магьосника	27
49. За помощта на змея	30
50. За обесенитѣ въ лабиринта на отмъщението	32
51. За спогодбата между магьосника и княза	34
52. За убиването на змея	35
53. За освобождението на плененитѣ девойки	38
54. За златнитѣ ключове и за духоветѣ имъ	40
55. За гнѣва на обрѣснатия магьосникъ	41
56. За угощението въ змейовата градина	43
57. За свадата между царя на змейовото царство и рицаря на Черната Перуника	42
58. За заканата на обрѣснатия магьосникъ и за бѣгството на княза отъ лабиринта на отмъщението	47
59. За новата среща съ Великия Духъ на Водата	48
60. За съветитѣ що далъ на княза Великиятъ Духъ на Водата	50
61. За сватбата на княза	52
62. За великия държавенъ съветъ	55
63. За състезанието между съперницитѣ	57
64. За разговора между рицаря на войната и царя на змейоветѣ	59
65. За разказа на царя на подземното царство	61
66. За свидетелитѣ на момковитѣ подвизи въ лабиринта на змея	65
67. За свидетелството на четиридесеттѣ духа — роби на много- главия змей	67
68. За избиране на новъ Великъ Дяволъ и за честиткитѣ отъ страна на гоститѣ	69
69. За речта на Великия Духъ на водата и за отговора на цари- цата — чума	71
70. За лешника който прави човѣка безсмъртенъ, и за поздравитѣ на съветницитѣ	73
71. За разговора съ бившия Великъ Дяволъ и за освобождението на последния затворникъ	74
72. За присждата надъ бившия Великъ Дяволъ и надъ самозвания царь на змейоветѣ	76
73. За най-страшната нощъ въ живота на княза	78
74. За младата магьосница и нейната мъжа	79
75. За бившия Великъ Дяволъ и за неговитѣ закани къмъ царя	81
76. За решението на Великия Дяволъ да преобрази пъкленото царство	82
77. За допитването на Великия Дяволъ до морския царь и до царицата — чума	85
78. За отмъщението на змея съ четиридесетъ глави — край на приказката	86

